

ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริต
กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ:กรณีศึกษาบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวชญาภา จงย้อยกลาง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาบัญชี
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริต
กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ:กรณีศึกษาบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวชญาภา จงย่อกกลาง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE RELATIONSHIP BETWEEN COLLECTIVE ACTION COALITION
AGAINST CORRUPTION AND FIRM VALUE: THE CASE STUDY
OF LISTED COMPANIES IN THAILAND

BY

MISS CHAYAPA JONGYORKLANG

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING
FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวชญาภา จงย่อกลาง

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริต
กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ:กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 02 ส.ค. 2560

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

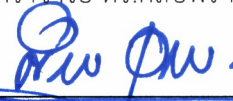
(รองศาสตราจารย์อัญชลี พิพัฒน์เสรีบุญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นางสาวชญาภา จงย่อกลาง
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	บัญชี พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผ่านการรับรอง (Certified) จากคณะกรรมการตรวจสอบหรือผู้สอบบัญชีที่ ก.ล.ต. ให้ความเห็นชอบ จำนวน 169 บริษัท ในปี พ.ศ.2555, พ.ศ.2556, พ.ศ.2557, พ.ศ.2558 และ พ.ศ.2559 รวม 5 ปี และเพิ่มตัวแปรเรื่องการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ 1.คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) 2.ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD) 3. สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID) 4.จำนวนครั้งในการประชุม (Time) และตัวแปรควบคุม ได้แก่ 1.อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (D/E) 2. ขนาดของบริษัท (Size) โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณในการทดสอบความสัมพันธ์นี้ โดยใช้ ค่า Tobin's Q เป็นตัวชี้วัด

ผลการศึกษาพบว่า การเข้าเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และได้รับการรับรองมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับมูลค่าเพิ่มขององค์กร (TQ) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และสัดส่วนหนี้สินต่อทุน (DE) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับมูลค่าเพิ่มขององค์กร(TQ) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

คำสำคัญ: การเข้าเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริต, คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี, ขนาดของกรรมการบริษัท, สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ, จำนวนครั้งในการประชุม, อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน, ขนาดของบริษัท.

Independent Study Title	THE RELATIONSHIP BETWEEN COLLECTIVE ACTION COALITION AGAINST CORRUPTION AND FIRM VALUE : THE CASE STUDY OF LISTED COMPANIES IN THAILAND
Author	Miss Chayapa Jongyorklang
Degree	Master of Accounting
Department/Faculty/University	Accounting Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Asst.Prof.Dr. Sillapaporn Srijunpetch
Academic Years	2016

ABSTRACT

This study presents empirical evidence of the relationship between being the membership of Collective Action Coalition Against Corruption (“CAC”) and firm value added of listed companies in Thailand that is certified during 2012-2016 by the company’s audit committee and the auditor approved by the office of SEC. Additionally, the variables over governance matter i.e. 1) Corporate Governance Rating (CG), 2) Size of the Board of Director (BOD), 3) Proportion of Independent Directors (ID) 4) the number of BOD’s meetings (Time), and control variables i.e. 1) debt to equity ratio (D/E), 2) size of listed company (Size) are also considered in this metaphysical regression analysis of the relationship between variables and measure using Tobin’s Q indicator.

The study indicated that being the memberships of CACs has statistically significant negative relationships with firm value at a confidence level of 95 percent and a debt to equity ratio positively correlated with firm value at confidence level of 95 percent.

Keywords: The membership in the collective action coalition against corruption, Corporate Governance Rating, Size of Board of Director, Proportion of Independent Directors, Number of meetings, debt to equity ratio, size of company.

กิตติกรรมประกาศ

งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้สามารถผ่านและสำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร ที่ให้ความรู้ให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งสละเวลาในการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ได้สำเร็จ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์โครงการปริญญาโททางการบัญชี เจ้าหน้าที่โครงการทุกท่าน และเพื่อนๆ โครงการ MAP รุ่นที่ 12 ที่ได้ให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือตลอดการศึกษาในหลักสูตร

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดา มารดา ที่อนุเคราะห์ ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและเป็นกำลังใจเสมอมา

นางสาวชฎาภา จงยอกกลาง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ.2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตงานวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต	5
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
2.4 ตัวแปรควบคุม	19
2.5 กรอบแนวคิด	20
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	21
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	22
3.4 สมมติฐานและการทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	23
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	24

บทที่ 4 ผลการวิจัย	25
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis)	25
4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอย (Correlation Analysis and Regression)	26
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	29
5.1 สรุปผลการวิจัย	29
5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้อง	31
5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	31
รายการอ้างอิง	32
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หลักเกณฑ์ในการประเมินการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน	36
ประวัติการศึกษา	64

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงหลักเกณฑ์การประเมินรายงานการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน ปี 2556-2560	14
4.1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด (Descriptive Statistics Analysis)	25
4.2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มกิจการกับตัวแปรอิสระ	26
4.3 แสดงค่าสถิติสรุปของสมการความถดถอย	26
4.4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อมูลค่าองค์กร (Regression Analysis)	27

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันปรากฏในทุกประเทศ จึงถูกยกเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกขึ้นอย่างจริงจัง ทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ในประเทศเยอรมนี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันการคอร์รัปชันเป็นวาระของโลก แสดงบทบาทสำคัญในการจัดทำอนุสัญญาการต่อต้านคอร์รัปชัน และยกระดับมาตรฐานความแข็งแกร่งภาครัฐ นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2546 องค์กรสหประชาชาติได้มีการยอมรับผลข้อตกลงการประชุม the United Nation Convention Against Corruption (UNCAC) โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกบัญญัติกฎหมาย จัดระเบียบสถาบัน เพื่อป้องกันคอร์รัปชัน รวมถึงการลงโทษเพิ่ม การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ

สำหรับประเทศไทย นอกจากการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตหลายองค์กร เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และมีตัวบทกฎหมายมากมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดทุจริตคอร์รัปชัน และปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน จึงจัดตั้งโครงการต่อต้านการทุจริต โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Collective Action Coalition Against Corruption หรือ CAC) ซึ่งได้รับการสนับสนุนการจัดทำโดยรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และดำเนินการโดยความร่วมมือขององค์กรชั้นนำ อันได้แก่ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) หอการค้าไทย หอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (JFCCT) สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมธนาคารไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

โครงการ CAC ได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจาก Center for Private Enterprise หรือ CIPE จากสหรัฐอเมริกา และ UK Prosperity Fund จากสหราชอาณาจักร โดยมี IOD ทำหน้าที่เป็นเลขานุการและรับบทนำในการสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ นอกจากนี้โครงการ CAC ทำงานคู่ขนานและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ซึ่งดูแลเรื่องต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ

โครงการดังกล่าวจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เกิดการต่อต้านการทุจริตในวงกว้าง เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อคนทั้งประเทศ และส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจโดยตรง อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทั้งในเชิงของการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน ผู้ถือหุ้น รวมทั้งสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยบริษัทฯ ที่สนใจต้องสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกและผ่านการตรวจสอบ กรณีที่ผ่านการตรวจสอบบริษัทฯ จะ

ได้รับการรับรอง ซึ่งปัจจุบันมีบริษัทฯ ที่ได้รับการรับรองแล้วจำนวน 169 รายจากบริษัทที่แสดงเจตนารมณ์เข้าร่วม 791 ราย (ทั้งบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาด) ซึ่งการเข้าร่วมโครงการอาจจะส่งผลกระทบต่อทางด้านลบและด้านบวกให้กับบริษัทฯ ซึ่งตัวอย่างด้านลบคือการสูญเสียอำนาจการแข่งขันอาจแพ้การต่อรองทางการค้าหรือการประมูลบางรายการ ส่วนในด้านบวกคือกิจการจะมีแรงดึงดูดในการได้ลูกค้าที่ดีกว่า ในที่สุดย่อมมีอัตราผลกำไรที่สูง

สำนักงาน ก.ล.ต.ได้ดำเนินการเพื่อผลักดันบริษัทจดทะเบียน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนในหลากหลายรูปแบบ เช่น ขอความร่วมมือให้เข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริต (CAC) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ (Integrity) และความโปร่งใส (Transparency) ให้กับตลาดทุนในสายตาของนักลงทุนทั่วโลก และการทำในวงกว้างจะเป็นแบบอย่างที่ดี หรือ Role Model ให้แก่บริษัทอื่นๆ ที่ยังไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือภาคธุรกิจอื่นให้ปฏิบัติตาม ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตลาดทุนของไทยและเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศ นอกจากนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้ผลักดันให้ธุรกิจมีมาตรการต่อต้านคอร์รัปชัน โดยการออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลและการดำเนินมาตรการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปี (แบบ 56-2) และแบบแสดงรายการข้อมูลการขายหลักทรัพย์ (แบบ 69-1) ซึ่งการเปิดเผยดังกล่าวจะช่วยทำให้บริษัทจดทะเบียนสามารถตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

และปัจจุบันสำนักงาน ก.ล.ต. จัดทำ Anti-Corruption Progress Indicator โดยสำนักงาน ก.ล.ต. ร่วมกับสถาบันไทยพัฒนา ในการประเมินผลจากการเปิดเผยข้อมูลด้านการต่อต้านการทุจริตของบริษัทจดทะเบียนในแบบ 56-1 โดยสถาบันไทยพัฒนาจะเป็นผู้ประเมินและรวบรวมผลแต่ละบริษัท แบ่งตามระดับความก้าวหน้า 0-5 โดยระดับดังกล่าวนี้ ได้ใช้ข้อมูลเชื่อมโยงกับการประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมกับ CAC ของบริษัทเป็นเกณฑ์พิจารณา

การประเมินนี้จะช่วยให้บริษัททราบถึงระดับการพัฒนาความยั่งยืนของกิจการในด้านที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต และสามารถนำผลการประเมินมาพิจารณาประกอบการวางกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจเพื่อป้องกันมิให้บริษัทมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต ส่วนผู้ลงทุนจะได้ทราบความมุ่งมั่นและนโยบายการป้องกันการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตของบริษัท และสามารถหลีกเลี่ยงการลงทุนในบริษัทที่อาจมีสุ่มเสี่ยงต่อการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตได้

จากความเป็นมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์การเข้าร่วมโครงการว่ามีผลในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ทฤษฎี Tobin's Q ซึ่งเป็นทฤษฎีที่นำเสนอโดย Professor James T. Tobin เป็นการประเมินมูลค่าของกิจการด้วยอัตราส่วนที่ใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างตัวเลขทางบัญชีและมูลค่าทางตลาดของกิจการ

1.2 วัตถุประสงค์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาวิจัยโดยการประมวลผลข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในอดีตโดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ที่ได้รับการรับรองจากโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) ในปี พ.ศ.2555, พ.ศ.2556, พ.ศ.2557, พ.ศ.2558 และ พ.ศ.2559 รวม 5 ปี สาเหตุที่เริ่มเก็บข้อมูลปี 2555 เนื่องจากปี 2555 เป็นปีที่เริ่มเปิดโครงการดังกล่าว

โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล รายงานทางการเงิน, รายงานประจำปีของบริษัท และแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (56-1)ของบริษัทโดยทำการเก็บข้อมูลจาก SETSMART ในช่วงเวลา พ.ศ.2555, พ.ศ.2556, พ.ศ.2557, พ.ศ.2558 และ พ.ศ.2559 รวม 5 ปี

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ศึกษา

1.4.1 การเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริต คือบริษัทฯ ที่แสดงเจตนาสมัครใจในการเข้าแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติฯ

1.4.2 Anti-Corruption บริษัทที่กำหนดนโยบายการป้องกันและต่อต้านการทุจริต การให้หรือรับสินบน (Anti-Corruption and Anti-Bribery Policy) ไว้ในนโยบายการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ (Corporate Compliance Policy) ซึ่งสอดคล้องตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจของบริษัท (Corporate Governance and Business Code of Conduct)

1.4.3 มูลค่าเพิ่มขององค์กร หมายถึง การบริหารบริษัทโดยมุ่งเน้นการสร้างผลตอบแทน และความมั่นคงให้แก่เจ้าของ หรือผู้ถือหุ้นอย่างยั่งยืน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 เพื่อให้ทราบแนวโน้มการต่อต้านการทุจริตของภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน
- 1.5.2 เพื่อให้องค์กรที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเร่งเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมโครงการควบคู่ไปกับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าขององค์กร
- 1.5.3 เพื่อให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้นในการเลือกลงทุนกับกิจการที่เข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC)

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกได้เป็น 5 ส่วน ดังนี้

- 2.1 แนวคิดโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 ตัวแปรควบคุม
- 2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต

ปัจจุบันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวาระสำคัญระดับชาติ และภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยมีการจัดตั้งโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) โดยมุ่งสร้างและขยายแนวร่วมเพื่อสร้างกระแสการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ด้วยการส่งเสริมให้บริษัทกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการที่จะปฏิเสธการรับและจ่ายสินบน รวมถึงการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ โครงการ CAC จัดตั้งขึ้นมาโดยองค์กรซึ่งได้แก่ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) หอการค้าไทย หอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (JFCCT) สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมธนาคารไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยมี IOD ทำหน้าที่เป็นเลขานุการและรับบทบาทในการสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ นอกจากนี้โครงการ CAC ทำงานคู่ขนานและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ซึ่งดูแลเรื่องการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ

ในฮ่องกงโครงการ CAC (ICAC) จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติ และสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนในการตรวจสอบระบบของตนเอง ซึ่งหากการจัดตั้งองค์กรต่อต้านนั้นมีประสิทธิภาพจะทำให้การทุจริตหายไปหรือลดน้อยลง ซึ่งส่งผลให้เกิดการกำกับดูแลที่ยั่งยืนในอนาคต (Doig, 1995 ,pp.151-165)

ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในอนุสัญญาการต่อต้านคอร์รัปชัน จึงต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ โดยการสร้างกฎหมายภายในที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการทุจริตทั้งภาครัฐและเอกชน จึงมีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการให้และรับสินบนเจ้าพนักงานของรัฐ และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 (Nunthinee Kaewngam, 2013)

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2559) ได้ชี้แจงว่าโครงการ CAC มีกระบวนการให้การรับรองบริษัทที่ผ่านการตรวจสอบจากภายนอกกว่าได้มีการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการทุจริตครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ CAC กำหนด เพื่อให้โครงการ CAC สามารถดำเนินงานต่อต้านการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกกำกับดูแลความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ จึงจัดตั้งคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Private Sector Collective Action Coalition Against Corruption Council)

นอกจากนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้ดำเนินการเพื่อผลักดันและขอความร่วมมือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้เข้ามาร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ (Integrity) และความโปร่งใส (Transparency) ให้กับตลาดทุนในสายตาของนักลงทุนทั่วโลก และการทำในวงกว้างจะเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งก็จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตลาดทุนของไทยและเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศ

สำนักงาน ก.ล.ต. ได้ออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลและการดำเนินมาตรการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปี (แบบ 56-2) และแบบแสดงรายการข้อมูลการขายหลักทรัพย์ (แบบ 69-1) ซึ่งการเปิดเผยดังกล่าวยังช่วยให้บริษัทจดทะเบียนสามารถตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะเป็นการประเมินการควบคุมภายในของบริษัท ป้องกันการทุจริต ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีของหลักการกำกับดูแลที่ดี (สาริณี เรื่องคงเกียรติ, 2557)

โดยแนวทางปฏิบัติเพื่อเข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) มีดังนี้

2.1.1 หลักจรรยาบรรณธุรกิจ คือ จริยธรรมธุรกิจและหลักความโปร่งใสสำหรับภาคเอกชน ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.1.1.1 การจัดทำนโยบายการต่อต้านสินบน

บริษัทจะต้องห้ามมิให้มีการติดสินบนทุกรูปแบบ รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับเงิน หรือประโยชน์อื่นๆ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งธุรกิจ หรือเพื่อรักษาหรือแนะนำธุรกิจให้กับบริษัทใดโดยเฉพาะ หรือเพื่อรักษาผลประโยชน์อื่นใดอันไม่เหมาะสมตามหลักจรรยาบรรณธุรกิจ

2.1.1.2 แผนงานในการต่อต้านการติดสินบน

บริษัทควรจะปรึกษาร่วมกันกับพนักงานเพื่อพัฒนาแผนงานที่สะท้อนถึงขนาด ภาคธุรกิจ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และสถานที่ในการดำเนินกิจการซึ่งสื่อให้เห็นถึงค่านิยม นโยบาย และกระบวนการที่จะนำมาใช้ป้องกันการติดสินบนไม่ให้เกิดขึ้นในทุกกิจกรรมภายใต้การควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ แผนงานดังกล่าวควรมีความสอดคล้องกันกับกฎหมายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการติดสินบนตามขอบเขตอำนาจกฎหมายทั้งหมดที่ครอบคลุมการดำเนินงานขององค์กร และแผนงานดังกล่าวยังควรนำมาใช้กับบริษัทย่อยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สาริณี เรื่องคงเกียรติ (2557) พบว่า พนักงานที่มีอายุที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติเรื่องการทุจริตที่แตกต่างกัน หากมีการสื่อสารที่ชัดเจนจะทำให้การต่อต้านทุจริตในองค์กรประสบความสำเร็จ

2.1.1.3 ขอบเขตและแนวทาง

(1) ของก้านัล การเลี้ยงรับรอง และค่าใช้จ่าย

บริษัทควรห้ามไม่ให้มีการมอบหรือรับของก้านัล การเลี้ยงรับรอง หรือค่าใช้จ่ายที่เกินขอบเขตจำกัดและกำหนดให้การดำเนินการต่างๆ ดังกล่าวถือเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

(2) การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก

บริษัทควรจะจัดการจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก ทั้งนี้การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก เพื่อเร่งการดำเนินการ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการ

(3) เงินบริจาคเพื่อการกุศล

บริษัทควรมั่นใจว่า เงินบริจาคเพื่อการกุศลและเงินสนับสนุนไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นข้ออ้างสำหรับการติดสินบน

(4) ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

บริษัทควรห้ามไม่ให้มีการติดสินบนในการดำเนินการทางธุรกิจทุกชนิด

(5) การจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐ

บริษัทต้องแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาจากหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อย่างโปร่งใส ซื่อสัตย์ และถูกต้อง บริษัทต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

(6) เงินสนับสนุนทางการเมือง

บริษัท พนักงาน หรือตัวกลาง ไม่ควรให้เงินสนับสนุนทางการเมืองทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมกับพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง องค์กรหรือบุคคลซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองเพื่อใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการติดสินบน

2.1.1.4. ข้อกำหนดในการนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

(1) การสื่อสาร

บริษัทควรจะให้มีการสื่อสารเกี่ยวกับแผนงานทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทควรเปิดเผยถึงแผนงานในการต่อต้านการติดสินบนต่อสาธารณะ และควรจะให้เปิดกว้างในการรับข้อมูล ความคิดเห็นจากผู้สนใจเกี่ยวกับแผนงาน

(2) ผู้นำ

คณะกรรมการบริษัทและ CEO ควรมีบทบาทในการริเริ่มแผนงานและแสดงความเป็นเจ้าของและมีความมุ่งมั่นต่อจรรยาบรรณและแผนงาน

(3) การลงบันทึกและการตรวจสอบทางการเงิน

บริษัทควรที่จะพัฒนาและรักษากฎเกณฑ์ในการรายงานทางการเงินที่มีความเหมาะสม โดยมีความถูกต้องและโปร่งใส

(4) ทรัพยากรบุคคล

การสรรหาบุคลากร การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการยกย่องควรสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินการตามแผนงานขององค์กร และจะต้องไม่มีพนักงานรายใดที่จะถูกลดชั้น ถูกลงโทษ หรือได้รับผลกระทบในทางลบจากการปฏิเสธ การจ่ายสินบน แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้บริษัทสูญเสียธุรกิจไปก็ตาม บริษัทควรมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี โดยอาจจะถึงขั้นเลิกจ้างก็ได้

(5) การติดตามดูแลและการทบทวน

ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทควรติดตามดูแลและทบทวนความเหมาะสมของแผนงานเป็นระยะ และรายงานผลการทบทวนแผนงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัทเป็นระยะ และเปิดเผยผลการตรวจสอบนั้นในรายงานประจำปีเพื่อให้ผู้ถือหุ้นทราบ

(6) การแสดงข้อกังวลและการแนะนำแนวทาง

แผนงานควรจะสนับสนุนให้พนักงานและบุคคลอื่นๆ สามารถแสดงข้อกังวลและรายงานสถานการณ์ที่มีข้อสงสัยให้กับเจ้าหน้าที่ของบริษัท เพื่อให้พนักงานและบุคคลอื่นๆ สามารถที่จะแสดงข้อกังวลและรายงานสถานการณ์ที่มีข้อสงสัย (“การแจ้งเบาะแส”) โดยเป็นความลับและไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกตอบโต้แต่อย่างใด

(7) การฝึกอบรม

บริษัทควรจะกำหนดเป้าหมายที่จะสร้างและรักษาวัฒนธรรมภายในองค์กรที่ยึดมั่นว่า การติดสินบนเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ กิจกรรมการฝึกอบรมนั้นควรจะได้รับประเมินในเรื่องประสิทธิภาพเป็นระยะ

(8) การจัดการและความรับผิดชอบ

การพัฒนาและการนำแผนงานที่มีประสิทธิภาพไปสู่การปฏิบัติ ควรจะได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการจนเป็นที่พึงพอใจ นอกจากนี้การจัดให้มีการทบทวนประสิทธิภาพของแผนงาน และการดำเนินการแก้ไขเมื่อพบข้อบกพร่อง ก็ควรได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจนเป็นที่พึงพอใจ โดย CEO หรือบุคคลที่ตำแหน่งเทียบเท่ากัน

2.1.2 การสมัครเข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริต บริษัทที่เข้าร่วมจะต้องเป็นบริษัทเอกชนที่จดทะเบียนหรือประกอบธุรกิจในประเทศไทยและหากจะเข้าร่วมโครงการ CAC ต้องดำเนินการดังนี้

2.1.2.1 ประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมโครงการ โดยให้ประธานคณะกรรมการบริษัทหรือผู้บริหารสูงสุดของบริษัทลงนามในใบคำประกาศเจตนารมณ์ พร้อมทั้งกรอกแบบแสดงข้อมูลบริษัท และลงนามโดยบุคคลคนเดียว

2.1.2.2 จัดส่งใบคำประกาศเจตนารมณ์ฉบับจริงทั้งหมดมาที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติฯ เพื่อแจ้งการขอสมัครเข้าร่วม

2.1.2.3 ประธานคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติฯ จะลงนามรับทราบการเข้าร่วมและจะจัดส่งใบประกาศเจตนารมณ์ที่ประธานกรรมการแนวร่วมปฏิบัติฯ ลงนามแล้วส่งคืนกลับไปให้บริษัท

2.1.2.4 บริษัทที่ประกาศเจตนารมณ์และผ่านการอนุมัติแล้วรายชื่อของบริษัทท่าน จะปรากฏในเอกสาร รายชื่อบริษัทที่แสดงเจตนารมณ์เข้าแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต

2.1.3 การตอบแบบประเมินตนเอง

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2559) ได้กำหนดแบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชันนี้ ต้องจัดทำและนำเสนอให้ประธานคณะกรรมการบริษัทลงนาม และให้คณะกรรมการตรวจสอบหรือผู้สอบบัญชียืนยัน แบบประเมินได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากแบบ ประเมินตนเองขององค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล (Transparency International) ที่ชื่อ “Business Principles for Countering Bribery” ซึ่งมีตัวชี้วัด 241 ข้อ โดย IOD ในฐานะเลขานุการ คณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติฯ ได้ร่วมมือกับ PwC ในการพัฒนาและแปลแบบประเมินตนเองเป็น ภาษาไทย รวมทั้งปรับให้เหมาะสมต่อบริบทการพัฒนาของบริษัททุกขนาดในภาคเอกชนไทย แบบ ประเมินตนเองนี้มีตัวชี้วัดทั้งหมด 71 ข้อ โดยแบ่งเป็น ตัวชี้วัดภาคบังคับ 58 ข้อ

แบบประเมินตนเองฉบับนี้มีคำถามหลักดังต่อไปนี้

- 1) บริษัทมีนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันหรือไม่
- 2) บริษัทมีขั้นตอนเพื่อนำนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันไปปฏิบัติหรือไม่
- 3) บริษัทได้นำขั้นตอนเหล่านั้นไปปฏิบัติหรือไม่
- 4) บริษัทได้มีรายงานต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชันหรือไม่

ในการตอบแบบประเมินตนเองนี้ ผู้ประเมินสามารถบันทึกผลการประเมินและ หลักฐานประกอบโดยใช้เกณฑ์ประเมินในตารางต่อไปนี้

ใช่	บริษัทปฏิบัติได้ตามหลักเกณฑ์
ไม่ใช่	บริษัทไม่สามารถปฏิบัติได้ตามหลักเกณฑ์
ไม่จำเป็น	ไม่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของบริษัท
ไม่ชัดเจน	บริษัทไม่แน่ใจว่าได้ปฏิบัติหรือไม่
กำลังวางแผน	บริษัทอยู่ในระหว่างการปฏิบัติ หรือวางแผนเพื่อการปฏิบัติ

การตอบแบบประเมินตนเองนี้ จะช่วยให้บริษัททราบจุดแข็ง ข้อควรปรับปรุง และ ตารางเวลาสำหรับการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการเพื่อการต่อต้านการคอร์รัปชัน ผลการ ประเมินนี้ควรรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการกำกับดูแล หรือคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง เป็นต้น

ทั้งนี้บริษัทจะต้องตอบให้ครบถ้วนทุกข้อในภาคบังคับ เมื่อบริษัทกรอรายละเอียดใน แบบประเมินตนเองได้ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดและจัดทำรายการเอกสารอ้างอิงเสร็จเรียบร้อยแล้ว บริษัทสามารถยื่นขอรับรองมาที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติได้ทุกไตรมาส โดยวันปิดรับ คือวันที่ 15 ของเดือนสุดท้ายของแต่ละไตรมาส

นโยบายการต่อต้านการคอร์รัปชันควรต้องมีการอธิบายอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถ นำนโยบายไปปฏิบัติได้ การจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติจะทำให้มีผลบังคับใช้ และมีการปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอ หากบริษัทยังไม่มีกำหนดนโยบายต่อต้านการทุจริต บริษัทควรเริ่มต้นด้วยการ สื่อสารทำความเข้าใจกับกรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงให้เข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็น

จากนั้นจึงถ่ายทอดนโยบายและขั้นตอนการทำงานให้แก่พนักงานในแต่ละฝ่ายที่รับผิดชอบโดยตรงต่อความเสี่ยงคอร์รัปชัน ให้เข้าใจถึงเหตุผลและวิธีการปฏิบัติในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะการป้องกันการจ่ายสินบนในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานวางระบบควบคุมภายในเพื่อป้องกันการคอร์รัปชันในรายงานประจำปี หรือช่องทางสื่อสารที่สาธารณะเข้าถึงได้ นอกจากนี้บริษัทสามารถเริ่มต้นจัดทำการประเมินความเสี่ยงทุจริต (Corruption Risk Assessment) ของบริษัทและนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสอบทานระบบควบคุมภายในตามแบบประเมินตนเองของ CAC

2.1.4 ขั้นตอนการยื่นขอรับรอง

ภายหลังจากที่บริษัทลงนามเข้าร่วมโครงการ CAC และตอบแบบประเมินตนเองทุกข้อแล้ว บริษัทสามารถขอรับประกาศนียบัตรรับรองฐานะสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติฯ (Certification) จากคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต โดยดำเนินการตามขั้นตอนขอรับการรับรอง ดังต่อไปนี้

2.1.4.1 ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ให้คณะกรรมการตรวจสอบสอบทานข้อมูลทั้งหมดในแบบประเมินตนเอง และลงนามรับรองโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบ หรือ

(2) ให้ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการประเมินแบบประเมินตนเอง และออกรายงานเพื่อนำส่งประธานคณะกรรมการบริษัท หรือ

(3) แต่งตั้งผู้สอบบัญชีอื่นทำการประเมินแบบประเมินตนเอง และออกรายงานเพื่อนำส่งประธานคณะกรรมการบริษัท ทั้งนี้ ผู้สอบบัญชีที่แต่งตั้งนี้ ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2.1.4.2. นำส่งแบบประเมินตนเองให้ประธานคณะกรรมการบริษัทลงนาม

2.1.4.3. นำส่งแบบประเมินตนเองที่ประธานคณะกรรมการบริษัทลงนามแล้วให้ IOD

2.1.4.4. บริษัทนำส่งรายงานของผู้สอบบัญชี หรือแบบประเมินตนเองที่ลงนามรับรองโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว ให้แก่ IOD ในรูปแบบ E-document จัดเก็บในแผ่นซีดีรอม

2.1.4.5. IOD ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท โดยในกรณีของบริษัทจดทะเบียน IOD จะตรวจสอบกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนในกรณีที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน จะตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.1.4.6. ทุกๆไตรมาส IOD จะรวบรวมบริษัทที่ขอรับการรับรอง และนำเสนอคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตในภาคเอกชนไทยเพื่อออกประกาศนียบัตร

2.1.4.7. หากพบว่าบริษัทใดไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชันตามที่ตอบในแบบประเมินตนเอง คณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตในภาคเอกชนไทยจะเชิญบริษัทมาพบเพื่อตอบข้อซักถาม

บริษัทที่ประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมโครงการ CAC จะต้องยื่นขอรับรองภายในระยะเวลา 18 เดือนนับตั้งแต่วันที่ลงนามประกาศ หากบริษัทไม่สามารถยื่นขอรับรองได้ภายในระยะเวลา 18 เดือน บริษัทสามารถยื่นขอขยายระยะเวลาต่อไปไม่เกิน 3 เดือน หากยังไม่สามารถทำได้ บริษัทก็จะต้องเว้นวรรค (Black Out period) 6 เดือนก่อนจะกลับเข้าร่วมโครงการได้อีกครั้ง

ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นไป สำหรับบริษัทที่วางแผนจะยื่นขอรับรอง บริษัทจะต้องมีผู้สอบทานแบบประเมินตนเอง โดยกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี (Working Paper) จะกำหนดขอบเขตและวิธีการงานสอบทานแบบประเมินตนเอง นอกจากนี้ CAC ได้ร่วมมือกับสภาวิชาชีพบัญชี จัดทำหลักสูตรอบรมการสอบทานให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ตรวจสอบภายใน เพื่อสร้างมาตรฐานงานสอบทานด้านระบบป้องกันคอร์รัปชันและการติดสินบนให้เป็นยอมรับและน่าเชื่อถือจากทุกฝ่าย

2.1.5 ระยะเวลาการยื่นขอรับรอง

กำหนดปิดรับการยื่นขอรับรองจะเป็น ทุกวันที่ 15 ของเดือนที่สิ้นไตรมาส จากนั้นฝ่ายเลขานุการฯ จะรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอขอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณารับรอง (Certification Committee) และเมื่อได้ข้อสรุปจึงนำเสนอต่อคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติให้การรับรอง

โดยขั้นตอนการขอรับรองจะใช้ระยะเวลาไม่เกินหนึ่งเดือนนับจากวันที่ปิดรับ เว้นแต่กรณีบริษัทมีข้อสงสัยและต้องการข้อมูลเพิ่มเติม หรือเป็นบริษัทที่ปรากฏข่าว คดีความ หรือถูกสอบสวนเกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันและติดสินบน ที่กระทำในนามของบริษัท บริษัทนั้นต้องเข้าสู่กระบวนการ Incident Management และถูกพักสถานะหรือถอดสถานะภาพที่มีในโครงการ CAC

2.1.6 ภายหลังบริษัทที่ผ่านการรับรอง

บริษัทจะต้องซักชวนคู่ค้า บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมาร่วมโครงการ เพื่อกำหนดนโยบายต่อต้านการทุจริตไปพร้อมกัน นอกจากนี้บริษัทสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ IOD จัดขึ้นและสามารถแจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือเสนอแนะนโยบาย วิธีการ แก้ไขปัญหาประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยงานรัฐที่บริษัทท่านต้องติดต่อเป็นประจำ หรือรวมกลุ่มบริษัทเข้าประมุลงานกับรัฐ โดยขอให้มีการนำ “ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact)” มาใช้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะช่วยให้มีการติดตามตรวจสอบและเปิดเผยข้อมูลโครงการทุกขั้นตอนจากบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญและมีความเป็นกลาง ซึ่งจะช่วยให้บริษัทไม่ต้องถูกเรียกรับสินบน หรือ ป้องกันการเสนอสินบนของบริษัทที่ไม่อยากแข่งขันในการประมูล

สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2560) มีโครงการประเมินการพัฒนาการต่อต้านการทุจริต (Anti-corruption Progress Indicator) ของบริษัทจดทะเบียนตามแผนพัฒนาความยั่งยืนที่เน้นการให้บริษัทมีแนวปฏิบัติเพื่อต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจัง และเป็นต้นแบบให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตาม โดยการแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1: มีนโยบาย (Committed) การแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นจากผู้บริหารสูงสุดและขององค์กรโดยมติและนโยบายของคณะกรรมการในเรื่องการดำเนินธุรกิจที่จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน

ระดับ 2: ประกาศเจตนารมณ์ (Declared) การแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นโดยการประกาศเจตนารมณ์เข้าเป็นแนวร่วมปฏิบัติ (CAC) ของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต

ระดับ 3:มีมาตรการป้องกัน (Established) การแสดงให้เห็นถึงระดับขอบเขตของนโยบายของบริษัท เช่น ไม่จ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อต้านผู้เกี่ยวข้อง การสื่อสารและฝึกอบรมแก่พนักงานเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการต่อต้านคอร์รัปชัน

Level 3A บริษัทมีการประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมโครงการ CAC หรือภาคี

Level 3B บริษัทมีค่านิยมและนโยบายของบริษัท แต่ไม่ได้ประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมโครงการ CAC หรือภาคี

ระดับ 4:ได้รับการรับรอง (Certified) การแสดงให้เห็นถึงการนำไปปฏิบัติโดยมีการสอบทานความครบถ้วนเพียงพอของกระบวนการทั้งหมดจากคณะกรรมการตรวจสอบหรือผู้สอบบัญชีที่ ก.ล.ต. ให้ความเห็นชอบ การได้รับการรับรองเป็นสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติ (CAC) ของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต หรือได้ผ่านการตรวจสอบเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานภายนอก

ระดับ 5:ขยายผลสู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Extended) การแสดงให้เห็นถึงนโยบายที่ครอบคลุมถึงหุ้นส่วนทางธุรกิจที่ปรึกษาตัวกลาง หรือตัวแทนธุรกิจ ที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันทุกรูปแบบ

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ทฤษฎี Signaling

ทฤษฎี Signaling การให้สัญญาณที่มีประโยชน์สำหรับการอธิบายพฤติกรรมเมื่อทั้งสองฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้ โดยปกติฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผู้ส่งต้องเลือกว่าจะสื่อสาร (หรือให้สัญญาณ) ข้อมูลนั้นหรือไม่และอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับจะต้องเลือกวิธีตีความสัญญาณ (Spence,1973)

จากการศึกษาของ Spence (1973) เสนอแนวคิดที่ว่า บริษัทที่ดีสามารถแยกตัวเองออกมาบริษัททั้งหมดได้โดยการส่งสัญญาณที่น่าเชื่อถือ บริษัทที่ไม่มีความมั่นใจในการดำเนินงานจะไม่เลือกส่งสัญญาณโดยวิธีนี้ เนื่องจากบริษัทมีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหา รวมทั้งมีต้นทุนในการส่งสัญญาณจากบริษัทที่ไม่ดีสูงกว่าบริษัทที่ดี และสนับสนุนโดย Ross (1977) เห็นว่าการส่งสัญญาณมีต้นทุนสามารถใช้แยกแยะระหว่างบริษัทที่ดีและไม่ดีได้

พฤติกรรมนักลงทุนที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ส่งสัญญาณให้กับผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคาหุ้นได้ (วิศิษฐ์ องค์กรพัฒนกุล,2549) พฤติกรรมที่เกิดกับ Signaling Theory ที่ทำให้เกิดการส่งสัญญาณมีสาเหตุมาจากความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับนักลงทุน ดังนั้นหากผู้บริหารสามารถลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลต้องส่งสัญญาณให้กับนักลงทุนเพื่อแสดงข้อมูลข่าวสารด้านบวกของบริษัท นักลงทุนจะได้รับทราบและเชื่อถือข่าวสารนั้นๆ ทำให้นักลงทุนตอบสนองในทางลบต่อบริษัทลดลง (ประณต วีระตันติกุล,2555)

2.2.2 การกำกับดูแลที่ดี (Corporate Governance หรือ CG) และการประเมินการกำกับดูแลที่ดี (CG Scorecard)

การกำกับดูแลที่ดี เป็นหลักในการบริหารงาน ควบคุม ดูแลและจัดการ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใสและมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ สร้างความสามารถในการแข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ เดิมในอดีตตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยมุ่งเน้นในการสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้นักลงทุน อย่างไรก็ตาม การสร้างความน่าเชื่อถืออย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เนื่องจากภาคธุรกิจและนักลงทุนต้องการผลประกอบการที่ดี และต้องการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จึงได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560 หรือ Corporate Governance Code (CG Code) เพื่อนำมาเป็นหลักปฏิบัติและนำไปปรับใช้ให้มีผลประกอบการที่ดีในระยะยาว รวมทั้งการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน โดย CG Code นี้ได้วางหลักปฏิบัติที่คณะกรรมการ 8 ข้อหลัก ดังนี้

1. ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการในฐานะผู้นำองค์กร ที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน

2. กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายหลักของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน

3. เสริมสร้างคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ

4. สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและการบริหารบุคลากร

5. ส่งเสริมนวัตกรรม และการประกอบธุรกิจ อย่างมีความรับผิดชอบ

6. ดูแลให้มีระบบการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายในที่เหมาะสม

7. รักษาความน่าเชื่อถือทางการเงิน และการเปิดเผยข้อมูล

8. สนับสนุนการมีส่วนร่วม และการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น

ถึงแม้ว่าจะมีการนำหลัก CG Code มาใช้ แต่ในด้านการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CG Scorecard) ยังใช้หลักเกณฑ์เดิมในการประเมิน

การประเมินการกำกับดูแลที่ดี (CG Scorecard) คือ การประเมิน การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งหลักการพื้นฐานของ Scorecard ได้ผู้เชี่ยวชาญพัฒนามาจากหลักเกณฑ์ ของ OECD (OECD Principles of Corporate Governance) ซึ่งการให้คะแนนพิจารณาจากการเปิดเผยและการปฏิบัติตามเกณฑ์ โดยแบ่งเป็น 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น อย่างเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ โดยในแต่ละหมวดจะมีเกณฑ์ชี้วัดและประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลที่ดี โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ รายงานประจำปี แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี รายงานการประชุม ข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถดูรายละเอียดหลักการประเมินได้จากภาคผนวก ก โดยสามารถสรุป

หลักเกณฑ์การประเมินรายงานการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในอดีตจนถึงปัจจุบันได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 หลักเกณฑ์การประเมินรายงานการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนปี 2556-2560

หัวข้อ	หลักเกณฑ์การประเมิน (ข้อ)					น้ำหนัก (%)				
	2556	2557	2558	2559	2560	2556	2557	2558	2559	2560
1.สิทธิของผู้ถือหุ้น	24	33	32	32	32	20	15	15	15	15
2.การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน	16	19	19	19	19	15	10	10	10	10
3.การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย	18	28	28	29	29	20	20	20	20	20
4.การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส	36	50	50	53	53	20	20	20	20	20
5.ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ	54	107	106	108	108	25	35	35	35	35
รวม	148	237	235	241	241	100	100	100	100	100

ซึ่งหลังจากประเมินรายงานการกำกับดูแลกิจการตามหัวข้อข้างต้นแล้ว จะสามารถสรุปคะแนนการประเมินการกำกับดูแลที่ดีได้ดังนี้

ช่วงคะแนน	สัญลักษณ์	ความหมาย
90-100	▲▲▲▲▲	ดีเลิศ
80-89	▲▲▲▲	ดีมาก
70-79	▲▲▲	ดี
60-69	▲▲	ดีพอใช้
50-59	▲	ผ่าน
ต่ำกว่า 50	No logo	N/A

การจัดลำดับคะแนนการกำกับดูแลที่ดี อาศัยหลักการกำกับดูแลของ OECD (OECD Principles of Corporate Governance) ซึ่งเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับและกลายมาเป็นหลักการกำกับดูแลที่ดีสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ซึ่งจากการศึกษาการกำกับดูแลกิจการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คะแนนการกำกับดูแลที่ดีส่งผลต่อมูลค่าเพิ่มขององค์กร ซึ่งจะกล่าวในการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อถัดไป

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับ การต่อต้านการทุจริต การกำกับดูแลที่ดี และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การต่อต้านการทุจริต และการกำกับดูแลที่ดี

ในปัจจุบันคงต้องบอกว่าการต่อต้านการทุจริตและการกำกับดูแลที่ดีเป็นเรื่องที่สำคัญและทุกคนให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้น Yi (2015) เห็นว่าผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาและสนับสนุนการต่อต้านการทุจริตอย่างมาก นอกจากนี้ยังเชื่อว่าหากบริษัทมีการกำกับดูแลที่ดีแล้วจะส่งผลให้การต่อต้านการทุจริตประสบความสำเร็จได้

Carr (1968) มีมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของธุรกิจที่มีต่อสังคมในเรื่องความไม่ซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่ยอมรับได้เนื่องจากคนที่ทำธุรกิจจะมีระดับมาตรฐานด้านศีลธรรมที่ต่ำกว่าคนทั่วไปในสังคม การใช้เล่ห์เหลี่ยมเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านธุรกิจ ซึ่งจะเห็นว่าธุรกิจต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมให้ถูกหลักจริยธรรมโดยมิได้แสวงหากำไรเพียงอย่างเดียว ดังนั้นหากองค์กรสามารถเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริต จะแสดงถึงความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ และเป็นสื่อกลางที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามพันธสัญญาขององค์กรธุรกิจต่อผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งเป็นวิธีการส่งสัญญาณ (Signaling) ให้กับผู้ถือหุ้น นักลงทุน เจ้าหนี้การค้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบว่าบริษัทมีระบบป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันภายในองค์กร

การต่อต้านการทุจริตได้เกิดขึ้นทั่วโลก เช่น ในประเทศจีน ก็เริ่มรณรงค์ต่อต้านการทุจริตในปี 2012 โดยมีชื่อเรียกว่า Eight point Regulation ซึ่ง Lin, Morck, Yeung, and Zhao (2016) พบว่าเมื่อมีการประกาศนโยบายการรณรงค์การต่อต้านการทุจริตบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของเซี่ยงไฮ้และเซินเจิ้น ตลาดหุ้นมีผลตอบแทนเชิงบวก นอกจากนี้ยังได้เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับผลตอบแทนของหุ้น แสดงให้เห็นการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กรด้วยวิธีของ Tobin'Q Return on Asset และ Sale Growth โดยทำการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานก่อนและหลังที่มีการรณรงค์ ซึ่งตัวแปรที่ใช้ได้แก่ GDP ต่อคน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อGDP ตัวชี้วัดประสิทธิภาพของตลาด (Marketization) และขนาดของบริษัท เป็นต้น

Beck and Maher (1989) แสดงให้เห็นว่าการต่อต้านการทุจริตสามารถทำลายคุณค่าและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหากกฎหมายไม่ได้นำไปใช้อย่างเท่าเทียมกันกับทุกคน โดยเฉพาะบริษัทที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Stanfield, You, Zhang, B and Zhang, L(2016) ที่ว่าการปฏิรูปต่อต้านการทุจริตมีผลกระทบในการทำลายมูลค่าองค์กรที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในจีน โดยวัดมูลค่าด้วย ROA ETR (ผลรวมค่าใช้จ่ายภาษีหารด้วยรายได้ก่อนหักภาษี) และ Sale growth สอดคล้องกับ Zeume (2017) ที่ศึกษาพระราชบัญญัติการติดสินบนในสหราชอาณาจักร (U.K. Bribery Act on March 25, 2009) นำไปสู่การลดลงของมูลค่าองค์กรของบริษัทในสหราชอาณาจักรโดยทำการศึกษาตัวอย่าง 2007-2012 โดย

องค์กรวัดมูลค่าโดยใช้ Tobin'Q และ Revenue growth ในทางตรงข้ามบริษัทคู่แข่งกลับมีมูลค่าองค์กรที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับความคิดที่ว่า สิบบนอำนาจความสะดวกในการทำธุรกิจในบางประเทศ และการต่อต้านการทุจริตฝ่ายเดียวในบางบริษัทอาจเป็นผลเสียต่อบริษัท แต่คู่แข่งกลับได้รับผลประโยชน์ งานวิจัยนี้ได้นำคุณลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้แก่ การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน (Anti-corruption) และการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance : CG) จำนวน 5 คุณลักษณะเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. การเป็นสมาชิกแนวร่วมการปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) เป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ (Integrity) และความโปร่งใส (Transparency) ให้กับตลาดทุนในสายตาของนักลงทุนทั่วโลก ทำให้ตลาดหุ้นมีผลตอบแทนเชิงบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lin et al. (2016)

2. คะแนนการกำกับดูแลที่ดี (CG)

คะแนนการกำกับดูแลที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ทราบถึงพัฒนาการเรื่องบรรษัทภิบาลของตลาดหุ้นไทย

ซึ่งงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา Klapper and Love (2004) ที่ศึกษาโดยใช้ผลการจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการโดย CLSA กับค่า Tobin's Q และ ROA ผลการศึกษาพบว่าคะแนนการกำกับดูแลที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงบวก แสดงให้เห็นถึงการจัดให้มีการกำกับดูแลที่ดีส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา พิศาลปิติ (2557) และ นवलนภา อัครพุทธิพร (2550)

สรินยา เขาวนเกษม (2552) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับคะแนนการประเมินการกำกับดูแลที่ดี พบว่า ผลการดำเนินงานของกิจการมีความสัมพันธ์กับคะแนนการประเมินการกำกับดูแลที่ดีอย่างมีนัยสำคัญ

Yasser and Ahsan (2011) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลที่ดีและผลการดำเนินงานของ บริษัท ในอุตสาหกรรมน้ำตาลของปากีสถาน แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีการกำกับดูแลที่ดีกว่าจะค่อนข้างมีกำไรมากกว่า

3. ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD)

จำนวนของคณะกรรมการมีได้บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน หรือผลประกอบการ ขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจ งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา Kyereboah-Coleman and Biekpe (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลที่ดี กับผลการดำเนินงาน โดยใช้ Tobin'Q ROA และ Sale Growth Rate และผลการศึกษาพบว่าขนาดกรรมการที่ใหญ่ขึ้นจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น แต่ในขณะที่งานวิจัยของ วรกมล เกษมทรัพย์ (2555) ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงาน

4. สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID)

กรรมการอิสระ คือ กรรมการที่ทำการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหาร สนับสนุนนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น หรือคัดค้านการตัดสินใจที่ผิดพลาดที่อาจกระทบต่อผลประโยชน์ผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นผู้ลดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา John and Senbet (1998) พบว่า จำนวนกรรมการอิสระที่มากขึ้นจะส่งผลให้การดำเนินงานของบริษัทดีขึ้น โดยให้เหตุผลว่า

กรรมการอิสระจะตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ดีกว่ากรรมการภายในบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bai, Liu, Lu, Song, and Zhang (2004)

5. จำนวนครั้งในการประชุม (Time)

จำนวนครั้งในการประชุมขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจ งานวิจัยในอดีตพบว่า การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบบ่อยจะสามารถลดการทุจริต Raghunandan, Rama, and Scarbrough (1998) นอกจากนี้ Ehikioya (2009) พบว่า การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญในเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัท (ROE) แต่ การประชุมคณะกรรมการบริษัทมีความสำคัญในเชิงลบ

2.3.2 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการ

การสร้างมูลค่าเพิ่มขององค์กร หมายถึง การทำให้ลูกค้าหรือผู้รับประโยชน์จากองค์กร ได้รับในสิ่งที่ต้องการเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือเป็นการทำให้ค่าอัตราส่วนระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับเปรียบเทียบกับต้นทุนที่ต้องเสียไปเพิ่มขึ้น โดยกระบวนการเพิ่มมูลค่าจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากการที่ผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เคยประสบความสำเร็จในอดีตเข้ากับโอกาสที่จะเกิดขึ้น (กาญจนา วิมลไชยจิต, 2554) ดังนั้นการวัดผลการดำเนินงานโดยอาศัยข้อมูลจากงบการเงินเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานหรือมูลค่าขององค์กรที่แท้จริง (มนวิกา ผดุงสิทธิ์, 2549)

นภดล ร่มโพธิ์ และ มนวิกา ผดุงสิทธิ์ (2557) ผลการปฏิบัติงานที่คำนวณจากกำไรทางบัญชีอาจถูกตกแต่งตัวแต่งหรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ส่งผลให้ตัววัดที่ได้ไม่สัมพันธ์กับการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้เกิดแนวคิดการบริหารเชิงมูลค่า (Valued-Based Management) ซึ่งแนวคิดนี้มีหลักที่ว่าจะต้องเพิ่มมูลค่าผู้ถือหุ้นสูงสุดและในขณะเดียวกันก็ต้องตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียด้วย โดยตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานภายใต้แนวคิดการบริหารเชิงมูลค่า (Valued-Based Management) สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ตัววัดผลการปฏิบัติงานที่สร้างมูลค่า ซึ่งเป็นตัววัดที่คำนวณจากงบการเงินของกิจการ แต่ต้องประมาณต้นทุนของเงินลงทุน รวมทั้งปรับปรุงงบการเงินเพื่อสะท้อนถึงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและการลงทุน เช่น มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Valued Added : EVA), กำไรส่วนที่เหลือ (Residual Value) และกระแสเงินสดตอบแทนจากการลงทุน (Cash Flow Return On Investment) เป็นต้น
2. ตัววัดผลการปฏิบัติงานที่สร้างความมั่งคั่ง โดยคำนวณจะอ้างอิงข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์ โดยวิธีนี้ใช้ได้กับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น เช่น ผลตอบแทนรวมของผู้ถือหุ้น (Total Shareholder Return) และ ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์รายปี (Annual Economic Return) เป็นต้น
3. ตัววัดผลการปฏิบัติงานผสม ซึ่งผสมระหว่างข้อมูลจากงบการเงินและข้อมูลในตลาดหลักทรัพย์ ตัวอย่างเช่น มูลค่าเพิ่มทางการตลาด (Market Value Added : MVA) และ อัตราส่วน Tobin's Q เป็นต้น

ปัจจุบันแนวคิดการใช้มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Valued Added : EVA) เริ่มได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (EVA) เป็นเครื่องมือที่คำนวณ

จากงบการเงินของกิจการ และต้องประมาณต้นทุนของเงินลงทุน รวมทั้งปรับปรุงงบการเงิน ซึ่งที่ผ่านมามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับ มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (EVA) ดังนี้

เยาวภา ต๊ะทองด้วง (2556) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) และตัวชี้วัดผลปฏิบัติงานทางบัญชีกับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) มีความสัมพันธ์กับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) เนื่องจากผู้ลงทุนเริ่มตระหนักถึงการบริหารขององค์กรที่ต้องพิจารณาจากควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหาร

แตงงานวิจัยของ พิชามณูชัช อดุทธาภรณ์ (2553) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์และมูลค่าตามราคาตลาดของกิจการ ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมูลค่าตามราคาตลาดของกิจการ ซึ่งอาจเป็นเพราะกิจการและตลาดไม่เห็นความสำคัญของหลักมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ แต่สนใจเพียงผลประกอบการทางบัญชี

และเนื่องจากมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Valued Added : EVA) ไม่ได้สะท้อนถึงกระแสเงินสดเพื่อทำให้กำไรที่รายงานมีความใกล้เคียงกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และไม่ได้แสดงให้เห็นว่า กำไรที่ทำได้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ถือหุ้น เพราะฉะนั้นกิจการที่มีกำไรสุทธิอาจมีมูลค่าที่ลดลงก็ได้

และในส่วนของ Tobin's Q เป็นตัววัดที่ดีที่สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าขององค์กร เพราะอัตราส่วนนี้ใช้คาดการณ์การตัดสินใจลงทุนได้ในอนาคต และสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการตัดสินใจจ่ายลงทุนที่ผ่านมาว่า ผู้บริหารสามารถตัดสินใจลงทุนในโครงการต่างๆ ได้คุ้มค่าหรือไม่ และประกอบกับวิธีนี้มีงานวิจัยจำนวนมากที่ใช้ เพราะ Tobin's Q เป็นอัตราส่วนที่ผสมผสานกันระหว่างตัวเลขทางบัญชีและมูลค่าทางการตลาดขององค์กร ที่สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าขององค์กร ซึ่งอัตราส่วน Tobin's Q เป็นการศึกษาของ Tobin (1969) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Yale ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในปี ค.ศ.1981 ซึ่งเป็นทฤษฎีที่วัดผลการดำเนินงานของกิจการด้วยมูลค่าทางบัญชีและมูลค่าทางการตลาดร่วมกัน เป็นการวัดมูลค่าของกิจการที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจการในช่วงเวลาต่างๆ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าของบริษัทในตลาดหุ้นกับต้นทุนการเปลี่ยนแทนของสินทรัพย์ของบริษัท เมื่อได้ก็ตามที่อัตราส่วนนี้มากกว่าหนึ่ง แสดงถึงสัญญาณที่ดีและเหมาะสมแก่การลงทุน ในทางตรงกันข้ามหากอัตรามีค่าน้อยกว่าหนึ่งแสดงว่าบริษัทมีมูลค่าทางการตลาดที่น้อยและไม่เหมาะสมแก่การลงทุน

ดังนั้นจึงได้เลือก Tobin's Q มาศึกษาตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่สะท้อนถึงมูลค่าองค์กรที่แท้จริง สอดรับกับภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ แต่เนื่องจากการคำนวณ Tobin's Q ตามแนวความคิดของ Tobin (1969) ต้องใช้เวลาและลงทุนที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องมีการเก็บข้อมูลเป็นจำนวนมาก ด้วยวิธีการคำนวณที่ซับซ้อน ต่อมา Chung และ Pruitt (1994) ที่มีการปรับเปลี่ยนสูตรการคำนวณให้ง่าย และพบว่า ค่า Tobin's Q ที่ใช้ในการวิจัยมีค่าใกล้เคียงกับที่คำนวณได้ของ Lindenberg และ Ross (1981) โดยมีความคล้อยคลึงกัน 96% โดยเขียนเป็นสมการดังนี้

	Tobin's Q = (MVS+MVP+D)/TA	
โดย	MVS	= มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญคำนวณจากราคาตลาดของหุ้นสามัญคูณด้วยจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ในมือผู้ถือหุ้น
	MVP	= มูลค่าของหุ้นบุริมสิทธิเท่ากับมูลค่าไถ่ถอนของหุ้นบุริมสิทธิ
	D	= มูลค่าการตลาดของหนี้สินซึ่งคำนวณจาก (AVCL-AVCA) + AVLTD
	AVCL	= หนี้สินระยะสั้น + ภาษีเงินได้ค้างรับ
	AVLTD	= หนี้สินระยะยาว
	AVCA	= เงินสด + สินค้าคงเหลือ + ลูกหนี้การค้า
	TA	= สินทรัพย์รวมของกิจการ เช่น มูลค่าตามบัญชีของอาคารและอุปกรณ์ สินค้าคงเหลือ และสินทรัพย์อื่นๆ เป็นต้น

ซึ่งการใช้อัตราส่วน Tobin's Q ในงานวิจัยทางการบัญชีและการเงินสำหรับการประเมินมูลค่าขององค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่องและได้รับการยอมรับพอสมควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก Tobin's Q นำมาในการวัดมูลค่าขององค์กร ของการเข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC)

2.4 ตัวแปรควบคุม

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต พบว่า ความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ อาจมีสาเหตุและปัจจัยต่างๆ ผู้วิจัยพบว่า มีตัวแปรอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อมูลค่าขององค์กร จึงนำมากำหนดเป็นตัวแปรควบคุมในงานวิจัยนี้ต่อไปดังนี้

2.4.1 ขนาดของกิจการ

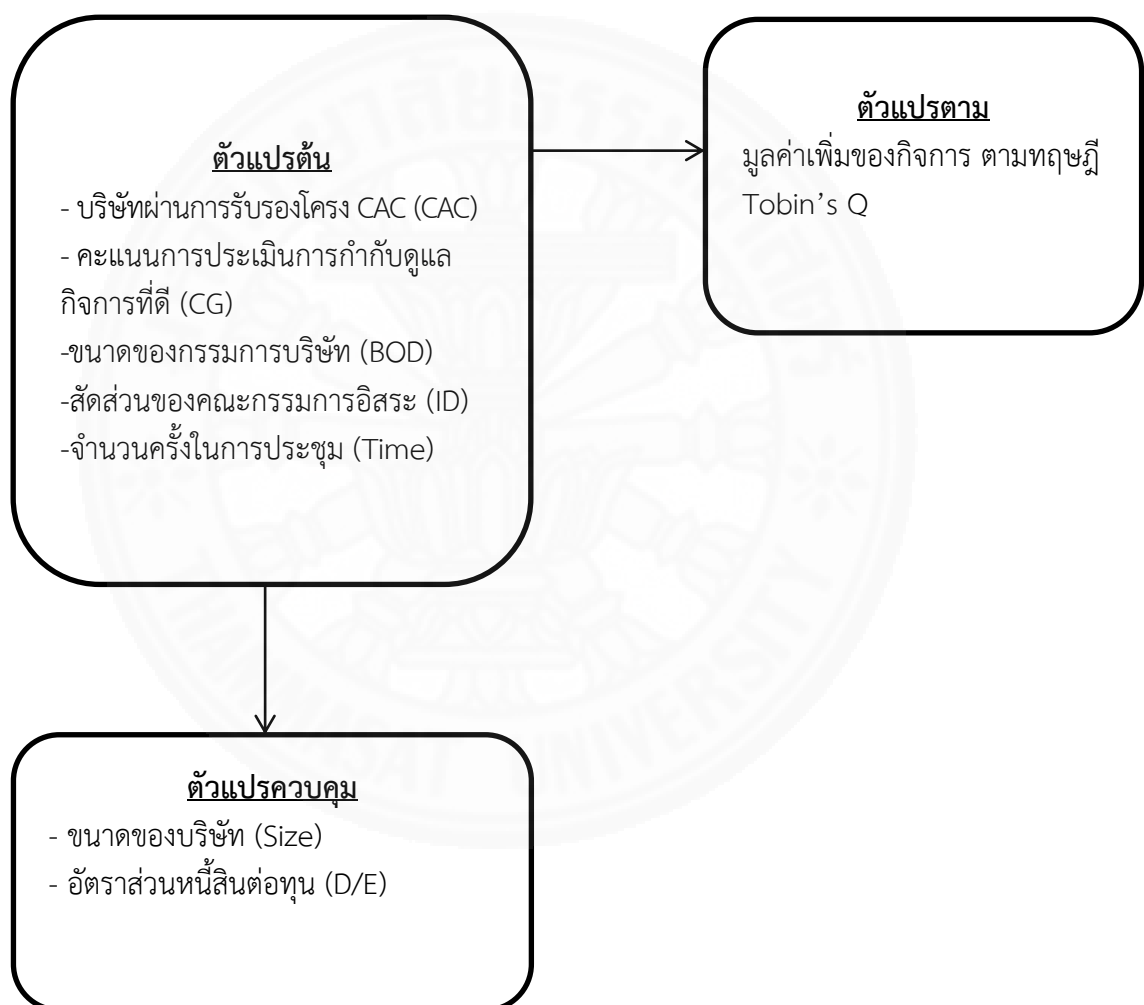
Majumdar (1997) ได้ศึกษาผลกระทบของขนาดและอายุขององค์กรกับประสิทธิภาพในการทำงานของบริษัทในประเทศอินเดีย พบว่า บริษัทขนาดใหญ่จะมีผลกำไรที่ดีกว่าบริษัทขนาดเล็ก แต่หากพิจารณาอายุของบริษัทพบว่า บริษัทใหม่ที่มีขนาดใหญ่จะมีประสิทธิภาพมากแต่ทำกำไรได้น้อย ในขณะที่บริษัทเก่าจะมีประสิทธิภาพน้อยแต่ทำกำไรได้มาก แต่ วรภพ เสือพลาย (2552) พบว่า บริษัทที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีมูลค่ากิจการที่ต่ำลง

2.4.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity)

Leland (1994) พบว่าบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มูลค่ากิจการเพิ่มขึ้น และ ธรรวัฒน์ เพชรเจริญ (2552) พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน มีผลต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ

2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังนี้

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาได้ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 สมมติฐานและการทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ที่ได้เข้าร่วมประกาศเจตนารมณ์โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) จำนวน 407 บริษัท โดยแบ่งได้ดังนี้

รายการ	จำนวน (บริษัท)
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)	407
บริษัทที่ประกาศเจตนารมณ์	(238)
คงเหลือ บริษัทที่ได้รับการรับรอง	169
หัก บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน	(38)
คงเหลือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	131

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยโดยการประมวลผลข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในอดีตโดยกลุ่มประชากรของงานวิจัยนี้คือ บริษัทที่ได้รับการรับรอง จำนวน 169 บริษัท ในปี พ.ศ.2555 , พ.ศ.2556 , พ.ศ.2557 พ.ศ.2558 และ พ.ศ.2559 รวม 5 ปี สาเหตุที่เริ่มเก็บข้อมูลปี 2555 เนื่องจากปี 2555 เป็นปีที่เริ่มเปิดโครงการดังกล่าว แต่ยกเว้น กิจการที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากกิจการดังกล่าวมีรูปแบบของงบการเงินแตกต่างจากธุรกิจทั่วไป และกฎเกณฑ์ข้อบังคับของหน่วยงานกำกับขึ้นที่กิจการต้องปฏิบัติตาม ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการแปลผลการวิจัยจึงไม่ถูกนำมารวมเป็นตัวอย่างในการศึกษา โดยกลุ่มธุรกิจการเงินที่อยู่ในโครงการจำนวน 38 บริษัท

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมข้อมูลของแต่ละบริษัทเป็นรายปี เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างบริษัท โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรต้น ได้แก่ บริษัทที่ได้เข้าร่วมโครงการร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) โดยเก็บข้อมูลจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย และ ตัวแปรต้นอื่นๆ เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีบริษัท แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (56-1) และ www.setsmart.com

2. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราส่วนตามทฤษฎี Tobin's Q จากรายงานทางการเงิน และ www.setsmart.com

3. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของกิจการ และ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity) เก็บข้อมูลจากรายงานทางการเงิน และ www.setsmart.com

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

3.3.1.1 มูลค่าเพิ่มของกิจการ (TQ)

คำนวณ ค่า Tobin's Q ตามแนวความคิดของ Chung และ Pruitt (1994)

3.3.2 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

3.3.2.1 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) เข้าร่วมประกาศเจตนารมณ์โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) โดยแบ่งพิจารณา ดังนี้

- 1) CAC = 0 ไม่ผ่านการรับการรับรองโครงการ CAC
- 2) CAC = 1 ผ่านการรับรองโครงการ CAC

3.3.2.2 คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG)

- 1) CG = 3 เมื่อ คะแนนอยู่ในระดับ ดี
- 2) CG = 4 เมื่อ คะแนนอยู่ในระดับ ดีมาก
- 3) CG = 5 เมื่อ คะแนนอยู่ในระดับ ดีเลิศ

3.3.2.3 ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD)

3.3.2.4 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID)

3.3.2.5 จำนวนครั้งในการประชุม (Time)

3.3.3 ตัวแปรควบคุม

3.3.3.1 ขนาดของบริษัท (Size) คือแทนขนาดของบริษัทด้วยมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัท หาดด้วย ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม

3.3.3.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity)

3.4 สมมติฐานและการทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 สมมติฐานการวิจัย

3.4.1.1 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกแนวร่วมการปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต

H0 : การเข้าร่วมเป็นสมาชิกแนวร่วมการปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) ไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : การเข้าร่วมเป็นสมาชิกแนวร่วมการปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.1.2 คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG)

H0 : คะแนนการกำกับดูแลที่ดีไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : คะแนนการกำกับดูแลที่ดีส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.1.3 ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD)

H0 : ขนาดของคณะกรรมการบริษัทไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : ขนาดของคณะกรรมการบริษัทส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.1.4 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID)

H0 : สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.1.5 จำนวนครั้งในการประชุม (Time)

H0 : จำนวนครั้งของการประชุมไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : จำนวนครั้งของการประชุมส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.1.6 ขนาดของบริษัท (Size)

H0 : ขนาดของกิจการไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : ขนาดของกิจการส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.1.7 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (D/E)

H0 : อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

H1 : อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าองค์กร (Tobin's Q)

3.4.2 แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ

$$TQ = \beta_0 + \beta_1(CAC) + \beta_2(CG) + \beta_3(BOD) + \beta_4(ID) +$$

$$\beta_5(Time) + \beta_6(Size) + \beta_7(D/E) + e$$

โดยที่ TQ = มูลค่าเพิ่มของกิจการ

CAC = บริษัทที่เข้าเป็นสมาชิกแนวร่วมการปฏิบัติของภาคเอกชนไทยใน

การต่อต้านการทุจริต

CG	=	คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี
BOD	=	ขนาดของกรรมการบริษัท
ID	=	สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ
Time	=	จำนวนครั้งในการประชุม
Size	=	ขนาดของกิจการ
D/E	=	อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity)
e	=	ค่าความคลาดเคลื่อน

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

3.5.1. การวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในรูปแบบร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.2. การวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้วิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) พร้อมวัดระดับ Multicollinearity ด้วยค่า Variance Inflation Factor (VIF) โดยทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับสมมติฐาน โดยใช้ Multiple Regression Analysis

บทที่ 4

ผลการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจาก www.setsmart.com จำนวน 131 บริษัท จำนวน 655 ข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ ซึ่งผลการทดสอบจะประกอบไปด้วย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยจะอยู่ในรูปแบบของการวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลาง และการวัดการกระจายข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และนำตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามมาหาความสัมพันธ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอย (Regression analysis)

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis)

สามารถสรุปผลได้ในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด (Descriptive Statistics Analysis)

ตัวแปร (Variable)	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน (Std. Deviation)	จำนวน ตัวอย่าง (N)
TQ	(0.27)	94.18	2.6391	7.0993	654
CAC	0	1	0.6850	0.4649	654

จากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนานั้น จะเห็นว่าตัวแปรตามคือ มูลค่าเพิ่มของกิจการซึ่งวัดด้วยวิธี Tobin's Q ตามแนวความคิดของ Chung และ Pruitt (1994) โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.6391 ค่าต่ำสุด เท่ากับ (0.27) และค่าสูงสุด 94.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.10 ซึ่งหมายความว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่มีสัญญาณที่ดีและเหมาะแก่การลงทุนเพราะค่าเฉลี่ยของมูลค่าเพิ่ม (TQ) มากกว่า 1

เมื่อพิจารณาบริษัทผ่านการรับรองโครงการ CAC (CAC) ค่าต่ำสุดคือ 0 และ ค่าสูงสุด คือ 1 หมายความว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีทั้งบริษัทที่ได้รับการรับรองโครงการ CAC ตั้งแต่ปี 2555 และ มีบางบริษัทที่ไม่ได้ผ่านการรับรองตั้งแต่ปี 2555 แต่ได้รับการรับรองภายหลัง

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอย (Correlation Analysis and Regression)

จากสมมติฐานที่ต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมโครงการแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตัวแปรอิสระทั้งหมด ซึ่งให้ผลในการทดสอบดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตารางสัมประสิทธิ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มกิจการกับตัวแปรอิสระ

		Correlation							
มูลค่ากิจการกับตัวแปร		TQ	CAC	CG	BOD	ID	TIME	SIZE	DE
TQ	Pearson	1	(0.07)	(0.011)	(0.008)	(0.019)	0.043	(0.045)	0.282
	Sig. (1-tailed)	-	0.036	0.394	0.424	0.316	0.136	0.126	0.000
	N	654	654	654	654	654	654	654	654
CAC	Pearson	(0.07)	1	0.136	0.104	0.164	0.113	0.141	0.026
	Sig. (1-tailed)	0.036	-	0.000	0.004	0.000	0.002	0.000	0.257
	N	654	654	654	654	654	654	654	654

Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed)

จากตาราง Correlation ข้างต้นจะเห็นว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID) จำนวนครั้งในการประชุม (Time) และ ขนาดของบริษัท (Size) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าเพิ่มของกิจการ (TQ)

ในขณะที่การผ่านการรับรองโครงการ CAC มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ได้แก่ คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID) และ จำนวนครั้งในการประชุม (Time) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (D/E)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าสถิติสรุปของสมการความถดถอย

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	0.307 ^a	0.094	0.084	6.79338

a.Prediction : (Constant), DE, CAC,BOD,TIME,SIZE,CG,ID

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาค่า Adjusted R Square สามารถสรุปได้ว่า บริษัทที่ผ่านการรับรองโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID) จำนวนครั้งในการประชุม (Time) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity) และขนาดของบริษัท (Size) สามารถอธิบายมูลค่าองค์กรได้ร้อยละ 8.4 และส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 92.6 เกิดจากอิทธิพลจากตัวแปรอื่น

ตารางที่ 4.4 ตารางค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อมูลค่าองค์กร (Regression Analysis)

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1							
(Constant)	2.373	1.442		1.645	0.100		
CAC	(1.168)	0.586	(0.076)	(1.994)	0.047	0.952	1.050
CG	0.351	0.195	0.074	1.801	0.072	0.822	1.216
BOD	(0.083)	0.088	(0.040)	(0.943)	0.346	0.780	1.282
ID	(0.787)	3.760	(0.009)	(0.209)	0.834	0.796	1.256
TIME	0.010	0.018	0.021	0.520	0.603	0.889	1.125
SIZE	(6.762)	0.000	(0.059)	(1.419)	0.156	0.808	1.237
DE	3.125	0.403	0.303	7.753	0.000	0.918	1.090

a. Dependent Variable : TQ

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลของตัวแปรอิสระไม่ได้มี Collinearity โดยสังเกตจากค่า Variance Inflation Factors (VIF) ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 5

ซึ่งจากตารางข้างต้นจะเห็นว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อมูลค่าเพิ่มของกิจการซึ่งวัดโดย Tobin's Q เพียงสองตัวแปร การเข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity)

โดยบริษัทที่ผ่านการรับรองโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) มีค่าสัมประสิทธิ์ติดลบแสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมโครงการมีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับมูลค่าเพิ่มของกิจการ (Tobin's Q) ซึ่งหมายความว่า บริษัทที่ผ่านการรับรองโครงการ CAC จะมีมูลค่ากิจการที่ลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beck and Maher (1989) Stanfield et al. (2016) และ Zeume (2017) ที่มีแนวคิดว่าการต่อต้านการทุจริตฝ่ายเดียวในบางบริษัทอาจเป็นผลเสียต่อบริษัท แต่คู่แข่งกลับได้รับผลประโยชน์ ประกอบกับการเข้าร่วมโครงการไม่ได้นำไปใช้อย่างเท่าเทียมกันกับทุกบริษัท เพราะสินบนยังอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจในบางบริษัทและในบางประเทศ

นอกจากนี้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity) มีค่าสัมประสิทธิ์เชิงบวกแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าเพิ่มของกิจการ (Tobin's Q) หมายความว่า บริษัทที่มีโครงสร้างของหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มูลค่าของกิจการเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leland (1994)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2555-2559 โดยงานวิจัยนี้จะใช้เครื่องมือในการวัดมูลค่าเพิ่มของกิจการ ตามแนวความคิดของ Tobin's Q ซึ่งมีจำนวนประชากร 131 บริษัท หรือ 655 กลุ่มตัวอย่าง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีบริษัท แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (56-1) และ www.setsmart.com ซึ่งสามารถสรุปผลงานวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า บริษัทที่ผ่านการรับรองการเข้าเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับมูลค่าขององค์กรนั้นหมายความว่า บริษัทที่เข้าร่วมโครงการจะมีมูลค่ากิจการที่ลดลง ซึ่งสาเหตุที่ทำให้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอาจมาจากแนวคิดที่ว่า การต่อต้านการทุจริตฝ่ายเดียวในบางบริษัทเป็นผลเสียหายต่อบริษัทที่ต่อต้านการทุจริต เพราะบริษัทอาจสูญเสียอำนาจการต่อรองหรือไม่ผ่านการคัดเลือกการประมูลโครงการต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันคู่แข่งกลับได้รับผลประโยชน์ทำให้บริษัทคู่แข่งก็มีมูลค่าองค์กรที่สูงขึ้น เพราะการต่อต้านการทุจริตนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้กับทุกบริษัท เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการคือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งในเมืองไทยบริษัทที่ไม่เข้าร่วมโครงการก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันส่งผลต่อมูลค่าขององค์กรที่อาจจะลดลงจากผลกระทบดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าจากการวัดมูลค่าองค์กรโดยใช้เครื่องมือ Tobin's Q พบว่า บริษัทที่ผ่านการรับรองการเข้าร่วมโครงการ โดยส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่มีมูลค่าและมีสัญญาณที่ดีเหมาะแก่การลงทุน

อีกทั้งจะเห็นว่า การเข้าร่วมโครงการนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลที่ดี เช่น คณะกรรมการกำกับดูแลที่ดี ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ จำนวนครั้งของการประชุม แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีการกำกับดูแลที่ดีส่วนใหญ่จะเข้าเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

และจากการทดสอบปัจจัยควบคุม ผู้วิจัยยังพบว่า สัดส่วนหนี้สินต่อทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าเพิ่มขององค์กร สามารถตีความได้ว่า บริษัทที่มีโครงสร้างของหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มูลค่าของกิจการเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุจากบริษัทมีสัดส่วนของโครงสร้างเงินทุนระหว่างการก่อหนี้สินกับส่วนของผู้ถือหุ้นในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้บริษัทมีต้นทุนถั่วเฉลี่ยทางการเงินต่ำที่สุด ส่งผลให้บริษัทมีมูลค่ากิจการที่สูงขึ้นตามไปด้วย

สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่เหลือ นั่นคือ คะแนนการกำกับดูแลที่ดี ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ จำนวนครั้งของการประชุม และขนาดของบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการในงานวิจัยครั้งนี้

ด้านคะแนนการกำกับดูแลที่ดีไม่พบความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการอาจเป็นเพราะปัจจุบันแทบทุกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ปฏิบัติตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประกอบกับการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นระยะเวลานานแล้ว ทำให้คะแนนการกำกับดูแลที่ดี ไม่มีความแตกต่างจนทำให้มีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ

นอกจากนี้ในส่วนของสัดส่วนคณะกรรมการอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์อาจเป็นเพราะบริษัทส่วนใหญ่มีการกำหนดคณะกรรมการตรวจสอบหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมดตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด จึงไม่มีความแตกต่างที่จะประเมินมูลค่าของกิจการ อีกทั้งคณะกรรมการอิสระเหล่านั้นอาจไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์อาจเป็นเพราะ ขนาดและองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทแต่ละบริษัทมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละบริษัทซึ่งแสดงให้เห็นว่าแต่ละธุรกิจอาจมีข้อจำกัดไม่เหมือนกันเกี่ยวกับสัดส่วนกรรมการ และสะท้อนให้เห็นว่าจำนวนคณะกรรมการอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อมูลค่ากิจการ

จำนวนครั้งของการประชุมไม่พบความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการอาจเป็นเพราะ การประชุมบางครั้งอาจไม่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีการประชุมบ่อย อีกทั้งการประชุมมากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน ดังนั้นจำนวนครั้งในการประชุมจึงไม่สามารถบอกได้ว่าส่งผลต่อมูลค่าของกิจการ

และในส่วนองขนาดของกิจการไม่พบความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการอาจเป็นเพราะ บางบริษัทมีขนาดเล็กแต่มีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ จึงแสดงให้เห็นว่าขนาดของกิจการไม่สามารถบอกได้ว่าส่งผลต่อมูลค่าของกิจการ

กล่าวโดยสรุปจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผลการศึกษาถึงแม้ว่าการเข้าเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการในทิศทางตรงข้าม แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการต่อต้านการทุจริตก็ถือเป็นเรื่องที่ทุกบริษัทควรให้ความสำคัญเพื่อให้เกิดการนำแนวคิดไปปฏิบัติใช้อย่างเท่าเทียมกันกับทุกคนและทุกบริษัท เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนและผู้สนใจ

จากการศึกษาครั้งนี้ อาจเป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุน ผู้บริหาร และผู้สนใจ ที่ให้ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นสมาชิกแนวร่วมการต่อต้านการทุจริตกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อใช้ประโยชน์แก่ผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ (CAC) อีกทั้งเป็นแนวทางให้นักลงทุนใช้ในการพิจารณาลงทุนในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งทำให้ทราบว่า การเข้าร่วมโครงการส่งผลเชิงลบต่อมูลค่าองค์กร เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ทำให้การต่อต้านการทุจริตฝ่ายเดียวในบางบริษัทอาจเป็นผลเสียต่อบริษัท แต่คู่แข่งกลับได้รับผลประโยชน์ ดังนั้นในอนาคตการต่อต้านการทุจริต ทุกบริษัทควรให้ความสำคัญและปฏิบัติให้เท่าเทียมกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ข้อจำกัดของงานวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเนื่องจากตัวอย่างมีเพียง 131 บริษัท เนื่องจากบางบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน อีกทั้งการเก็บข้อมูลมีเฉพาะบริษัทที่ผ่านการรับรองโครงการเท่านั้น ไม่มีบริษัทที่แสดงเจตนาสมัคร ซึ่งอาจไม่เป็นตัวแทนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมดได้
2. การวิจัยนี้ใช้ปัจจัยการกำกับดูแล 4 ปัจจัย คือ คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) ขนาดของกรรมการบริษัท (BOD) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (ID) และจำนวนครั้งในการประชุม (Time) ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมการกำกับดูแลกิจการได้ครบถ้วน ดังนั้นหากต้องการงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น ควรศึกษาปัจจัยอื่นและประชากรที่เพิ่มขึ้น

รายการอ้างอิง

- กาญจนา วิมลไชยจิต. (2554). *บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- กานดา พิศาลปิติ. (2557). *ผลกระทบเชิงสาเหตุระหว่างการทำบัญชีและการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- ธาราวิน เพชรเจริญ. (2552). *อัตราส่วนความเสี่ยงของหนี้สินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยศรีปทุม,คณะบัญชี.
- ประณต ชีระตันติกุล. (2555). *กลยุทธ์การส่งสัญญาณเพื่อลดผลกระทบจากการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน :กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- มนวิกา ผดุงสิทธิ์. (2549). *ROI และผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- นवलนภา อัครพุทธิพร. (2550). *คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ หรือไม่*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- พิชามญชู่ อุตราภรณ์ . (2553). *มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์กับมูลค่าของกิจการ*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- สรินยา เขาวนเกษม. (2552). *ผลการดำเนินงานของกิจการกับคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- สาริณี เรืองคงเกียรติ. (2557). *ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม เรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของพนักงานบริษัทเอกชนกลุ่มธุรกิจการเงินในโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต(CAC)*, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- วรกมล เกษมทรัพย์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการทำบัญชีและการดำเนินงานของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- วรภาพ เสือพลาย. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับมูลค่าบริษัท*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- เยาวภา ต๊ะทองด้วง. (2556). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์และตัวชี้วัดผลปฏิบัติงานทางบัญชีกับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด : กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, (การศึกษาด้วยตัวเอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

- นภดล ร่มโพธิ์ และ มนวิภา ผดุงสิทธิ์ (2557). *เครื่องมือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Bai, C. E., Liu, Q., Lu, J., Song, F. M., & Zhang, J. (2004). Corporate governance and market valuation in China. *Journal of Comparative Economics*, 32(4), 599-616.
- Beck, P. J., & Maher, M. W. (1989). Competition, regulation and bribery. *Managerial and Decision Economics*, 1-12.
- Carr, A. (1968). Is business bluffing ethical?. *Harvard Business Review (Jan.-Feb.)*, 143, 155.
- Chung, K. H., & Pruitt, S. W. (1994). A simple approximation of Tobin's q. *Financial management*, 70-74.
- Doig, A. (1995). Good government and sustainable anti-corruption strategies: a role for independent anti-corruption agencies?. *Public Administration & Development (1986-1998)*, 15(2), 151.
- Ehikioya, B. I. (2009). Corporate governance structure and firm performance in developing economies: evidence from Nigeria. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 9(3), 231-243.
- John, K., & Senbet, L. W. (1998). Corporate governance and board effectiveness. *Journal of Banking & Finance*, 22(4), 371-403.
- Kyereboah-Coleman, A., & Biekpe, N. (2006). The relationship between board size, board composition, CEO duality and firm performance: Experience from Ghana. *Corporate Ownership and Control*, 4(2), 114-122.
- Klapper, L. F., & Love, I. (2004). Corporate governance, investor protection, and performance in emerging markets. *Journal of corporate Finance*, 10(5), 703-728.
- Leland, H. E. (1994). Corporate debt value, bond covenants, and optimal capital structure. *The journal of finance*, 49(4), 1213-1252.
- Lindenberg, E. B., & Ross, S. A. (1981). Tobin's q ratio and industrial organization. *Journal of business*, 1-32.
- Lin, C., Morck, R., Yeung, B., & Zhao, X. (2016). *Anti-corruption reforms and shareholder valuations: Event study evidence from China* (No. w22001). National Bureau of Economic Research.
- Majumdar, S. K. (1997). The impact of size and age on firm-level performance: some evidence from India. *Review of industrial organization*, 12(2), 231-241.
- Nunthinee Kaewngam (2013). *Thailand's Prevention of Corruption of Private Sector Under United Nations Convention Against Corruption 2003*, (Independent study). Faculty of Law, Thammasat University.

- Raghunandan, K., Rama, D. V., & Scarbrough, D. P. (1998). Accounting and auditing knowledge level of Canadian audit committees: Some empirical evidence. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 7(2), 181-194.
- Ross, S. A. (1977). The determination of financial structure: the incentive-signalling approach. *The bell journal of economics*, 23-40.
- Spence, M. (1973). Job market signaling. *The quarterly journal of Economics*, 87(3), 355-374.
- Stanfield, J. R., You, J., Zhang, B., & Zhang, L. (2016). Is Anti-Corruption Regulation Necessarily a Recipe for Economic Efficiency?.
- Tobin, J. (1969). A general equilibrium approach to monetary theory. *Journal of money, credit and banking*, 1(1), 15-29.
- Yasser, Q. R., & Ahsan, L. (2011). Corporate Governance and Performance of Pakistani Listed Companies (A Case Study of Sugar Sector). *Journal of Business Strategies*, 5(2), 62.
- Yi, C. (2015). Dan Hough (ed): corruption, anti-corruption and governance. *Crime, Law and Social Change*, 63(5), 285-293.
- Zeume, S. (2017). Bribes and firm value. *The Review of Financial Studies*, 30(5), 1457-1489.
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.(2559).ความเป็นมาโครงการ และการยื่นขอโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC). สืบค้นจาก <http://thai-cac.com/th/>
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.(2559).โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC)เอกสารเผยแพร่ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชั่น (เวอร์ชัน 2.0). สืบค้นจาก <http://thai-cac.com/th/>
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.(2560). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560. สืบค้นจาก <http://www.cgthailand.org/microsite/documents/cgcode.pdf>
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.(2560). หลักเกณฑ์การสำรวจโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทย. สืบค้นจาก [http://www.thai-iod.com/imgUpload/CGR%20%20Checklist%202017-THAI\(1\).pdf](http://www.thai-iod.com/imgUpload/CGR%20%20Checklist%202017-THAI(1).pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์.(2560).แผนการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สืบค้นจาก http://www.sec.or.th/TH/Documents/sd_roadmap/sd_roadmap_p.pdf

วิศิษฐ์ องค์พัฒนกุล.(2549). *Signaling Theory* สืบค้นจาก

<http://thaiknowledgemanagement.blogspot.com/2006/12/signalingtheory.html>

ภาคผนวก ก

หลักเกณฑ์ในการประเมินการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น (Rights of Shareholders)

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1	บริษัทได้ให้สิทธิอื่นแก่ผู้ถือหุ้นนอกเหนือจากสิทธิในการลงคะแนนเสียงหรือไม่	นอกเหนือจากสิทธิในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นควรได้รับสิทธิที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอื่นๆ ได้แก่ สิทธิการได้รับส่วนแบ่งในผลกำไร/เงินปันผลอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิในการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมในการรับซื้อหุ้นคืนโดยบริษัท เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปเป็นเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดอยู่แล้ว
2	ค่าตอบแทนกรรมการบริษัททุกรูปแบบได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้นเป็นประจำทุกปีหรือไม่	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิในการพิจารณาค่าตอบแทนของกรรมการทุกรูปแบบโดยบริษัทควรนำเสนอค่าตอบแทนกรรมการทุกรูปแบบได้แก่ ค่าตอบแทนประจำเบี้ยประชุม โบนัส/บำเหน็จ และสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติเป็นประจำทุกปี (หากไม่มีควรระบุว่า ไม่มี)
3	ในการเสนอวาระค่าตอบแทนกรรมการให้ผู้ถือหุ้นพิจารณา มีการนำเสนอ นโยบาย วิธีการหลักเกณฑ์ ในการให้ค่าตอบแทนสำหรับกรรมการแต่ละตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร	ในการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการ ควรมีนโยบายและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณา และในการนำเสนอเรื่องค่าตอบแทนให้ผู้ถือหุ้นพิจารณา ควรนำเสนอถึงนโยบายในการกำหนดค่าตอบแทนรวมทั้งหลักเกณฑ์การให้ค่าตอบแทนสำหรับกรรมการแต่ละตำแหน่งเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ถือหุ้นด้วยนอกเหนือจากการนำเสนอถึงจำนวนเงินค่าตอบแทน
4	ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการบริษัทได้เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการเป็นรายบุคคลหรือไม่	ในการพิจารณาแต่งตั้งกรรมการ บริษัทควรเสนอชื่อกรรมการให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนทีละคน ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเลือกกรรมการที่ต้องการได้อย่างแท้จริง
5	บริษัทได้เปิดเผยไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นถึงการทำให้มีผู้ตรวจสอบการนับคะแนนเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีผู้ตรวจสอบการนับคะแนนเสียงในการประชุม ผู้ถือหุ้น และเปิดเผยไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
6	บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระการประชุม หรือส่งคำถามเกี่ยวกับบริษัทล่วงหน้าก่อนวันประชุม ผู้ถือหุ้นได้หรือไม่	ในการประชุมผู้ถือหุ้น บริษัทควรจัดสรรเวลา และส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และตั้งคำถามต่อคณะกรรมการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ดังนั้นบริษัทควรมีช่องทางให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระที่ต้องการนำเข้าสู่ที่ประชุม หรือคำถามที่ต้องการให้ตอบในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้ล่วงหน้า
7	บริษัทได้เปิดเผยนโยบายในการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้น ซึ่งรวมถึงนักลงทุนสถาบันเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรจัดทำและเปิดเผยนโยบายในการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้น ซึ่งรวมถึงนักลงทุนสถาบันเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น
	คุณภาพของหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น	หนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นควรมีรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังนี้
8	บริษัทได้กำหนดวาระการประชุมผู้ถือหุ้นไว้เป็นเรื่อง ๆ อย่างชัดเจนหรือไม่	บริษัทควรกำหนดวาระการประชุมผู้ถือหุ้นไว้เป็นเรื่อง ๆ อย่างชัดเจน เช่น ในวาระเกี่ยวกับกรรมการได้แยกเรื่องการเลือกตั้งกรรมการและค่าตอบแทนกรรมการออกเป็นแต่ละวาระ เป็นต้น
9	วาระพิจารณาแต่งตั้งกรรมการ มีการระบุชื่อพร้อมประวัติกรรมการที่ต้องการเสนอแต่งตั้งให้ผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่	ในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นในวาระแต่งตั้งกรรมการ ควรระบุชื่อพร้อมแนบประวัติย่อของกรรมการแต่ละคนที่จะเสนอแต่งตั้ง โดยควรมี 1.ชื่อ-นามสกุล 2.อายุ 3.ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน 4. จำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ ต้องแยกเป็นหัวข้อบริษัทจดทะเบียนและบริษัททั่วไป 5. หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา 6.ประเภทของกรรมการที่เสนอ เช่น กรรมการหรือกรรมการอิสระ และในกรณีเป็นการเสนอชื่อกรรมการเดิมกลับเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ต้องมี 7.ข้อมูลการเข้าร่วมประชุมในปีที่ผ่านมา และ 8.วันที่ เดือนและปีที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการของบริษัท
10	วาระแต่งตั้งผู้สอบบัญชี มีการระบุชื่อผู้สอบบัญชี บริษัทที่สังกัด ประวัติหรือข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาความสามารถและความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี รวมทั้งค่าบริการไว้ครบถ้วนชัดเจนหรือไม่	เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถพิจารณาความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี ในหนังสือนัดประชุม ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับ <u>ชื่อผู้สอบบัญชี บริษัทที่สังกัด ประสบการณ์ความสามารถของผู้สอบบัญชีรวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี และค่าบริการของผู้สอบบัญชีไว้ให้ชัดเจน</u>

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
11	ในวาระอนุมัติจ่ายเงินปันผล มีการเปิดเผยนโยบายการจ่ายเงินปันผล จำนวนเงินปันผลที่เสนอจ่าย พร้อมทั้งเหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาหรือไม่	ในการเสนอขออนุมัติจ่ายเงินปันผล ควรแจ้งนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัท อัตราเงินปันผลที่เสนอจ่าย พร้อมเหตุผลและข้อมูลประกอบ ในกรณีที่เสนอให้จ่ายเงินปันผลก็ควรมีเหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ชัดเจนด้วยเช่นกัน
12	ในหนังสือนัดประชุม มีการระบุวัตถุประสงค์และเหตุผลของแต่ละวาระที่เสนอหรือไม่	ในแต่ละวาระที่เสนอในหนังสือนัดประชุม ควรมีหัวข้อที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์และเหตุผลของแต่ละวาระไว้ให้ชัดเจน
13	ในหนังสือนัดประชุม มีการระบุความเห็นของคณะกรรมการในแต่ละวาระที่เสนอหรือไม่	ในแต่ละวาระที่เสนอในหนังสือนัดประชุม ควรแสดงความเห็นของคณะกรรมการในแต่ละวาระไว้ให้ชัดเจน
	คุณภาพของรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น	รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น ควรประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้
14	มีการบันทึกเกี่ยวกับการแจ้งวิธีการลงคะแนนและนับคะแนนให้ผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่	ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นควรบันทึกการแจ้งวิธีการลงคะแนนและนับคะแนนให้ผู้ถือหุ้นทราบก่อนเริ่มการประชุมตามวาระ และให้มีการใช้บัตรลงคะแนน
15	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามและบันทึกคำถามคำตอบไว้หรือไม่	ประธานที่ประชุมควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามหรือเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมผู้ถือหุ้น และให้มีการบันทึกประเด็นคำถามคำตอบไว้ในรายงานการประชุมเพื่อให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าประชุมได้รับทราบ
16	ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นได้มีการบันทึกมติที่ประชุมไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งคะแนนเสียงที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และงดออกเสียงในทุกๆวาระที่ต้องมีการลงคะแนนเสียงหรือไม่	ในแต่ละวาระของการประชุมที่ต้องมีการลงมติของที่ประชุม บริษัทควรจัดให้มีการลงคะแนนเสียง และบันทึกมติของที่ประชุมไว้ให้ชัดเจนในรายงานการประชุม โดยมีการบันทึกจำนวนคะแนนเสียงที่ได้รับในแต่ละวาระให้ชัดเจนว่า เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ หรืองดออกเสียงเป็นจำนวนเท่าใดในแต่ละวาระ
17	ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นมีการบันทึกรายชื่อกรรมการที่เข้าร่วมประชุมไว้หรือไม่	คณะกรรมการบริษัทมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ดังนั้นใน การประชุมผู้ถือหุ้นแต่ละครั้ง กรรมการบริษัทควรเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสซักถามปัญหาเกี่ยวกับบริษัทต่อคณะกรรมการ ดังนั้นบริษัทควรบันทึกรายชื่อพร้อมตำแหน่งของกรรมการที่เข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบถึงการมีส่วนร่วมของกรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้นแต่ละครั้ง

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
18	บริษัทได้เปิดเผยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นพร้อมผลการลงคะแนนเสียงในวันถัดไปจากวันประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นพร้อมผลการลงคะแนนเสียงในวันถัดไปจากวันประชุมผู้ถือหุ้น โดยอาจแจ้งเป็นจดหมายข่าวไปยังตลท. หรือเปิดเผยไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท
19	ประธานกรรมการบริษัทได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	ประธานกรรมการถือเป็นตัวแทนของคณะกรรมการทั้งคณะ ดังนั้น ประธานกรรมการควรเข้าร่วมในการประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งเพื่อพบปะและตอบคำถามของผู้ถือหุ้น
20	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร/กรรมการผู้จัดการ (ผู้บริหารสูงสุด) ของบริษัทได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรควรเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งเพื่อตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการบริษัทต่อผู้ถือหุ้นในการประชุม
	การเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีของประธานอนุกรรมการชุดต่างๆ	ประธานอนุกรรมการ (Board Committee) ทุกคณะควรเข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นทุกครั้งเพื่อตอบคำถามผู้ถือหุ้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคณะอนุกรรมการ
21	ประธานคณะกรรมการตรวจสอบได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	
22	ประธานคณะกรรมการค่าตอบแทนได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	
23	ประธานคณะกรรมการสรรหาได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	
24	บริษัทจัดประชุมผู้ถือหุ้น ณ สถานที่ที่ผู้ถือหุ้นสามารถเดินทางไปได้ง่ายหรือไม่	บริษัทควรจัดประชุมผู้ถือหุ้น ณ สถานที่ที่ผู้ถือหุ้นสามารถเดินทางไปร่วมประชุมได้ง่าย
	โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทได้แสดงให้เห็นถึงการมีกลไกในการป้องกันการครอบงำกิจการดังต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร	ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีพิจารณาว่า ตลาดทุนที่ดีควรเป็นตลาดทุนที่กระบวนการในการครอบงำกิจการสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส บริษัทไม่ควรสร้างกลไกในการป้องกันการครอบงำกิจการที่จะทำให้ฝ่ายจัดการหรือผู้มีอำนาจควบคุมใช้เป็นเกราะป้องกันตนเองในกรณีที่มีการบริหารงานอย่างขาดประสิทธิภาพหรือไม่โปร่งใส
25	มีการถือหุ้นไขว้ในกลุ่มของบริษัทหรือไม่	
26	มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบปิรามิดในกลุ่มของบริษัทหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
27	คณะกรรมการของบริษัทไม่มีการถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่ออกแล้วของบริษัทใช้ หรือไม่ (Bonus)	
28	บริษัทมีสัดส่วนของหุ้น free float เท่าใด	บริษัทควรมีหุ้น <u>free float</u> เกินกว่าร้อยละ 40 ของหุ้นที่ออกแล้วทั้งหมด หรืออย่างน้อยควรมีมากกว่าร้อยละ 15
29	ในการประชุมสามัญ/วิสามัญผู้ถือหุ้นแต่ละครั้งได้มีการเพิ่มวาระอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้ในหนังสือนัดประชุมให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติหรือไม่อย่างไร (Penalty)	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิได้ทราบถึงเรื่องที่จะมีการพิจารณาในที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมประชุมหรือไม่อย่างไรพร้อมทั้งได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนการประชุม การเพิ่มวาระอื่นๆ ที่จะต้องมีการลงมติโดยไม่ได้กำหนดไว้ในวาระการประชุมจึงเป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ดังนั้น บริษัทควรหลีกเลี่ยงการเพิ่มวาระอื่นๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าในการประชุมผู้ถือหุ้น
30	บริษัทได้ละเลยต่อการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกันในเรื่องการซื้อหุ้นคืนหรือไม่ (Penalty)	
31	บริษัทได้กีดกันหรือสร้างอุปสรรคในการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันหรือไม่ (Penalty)	
32	บริษัทได้ละเลยต่อเปิดเผยถึงข้อตกลงระหว่างผู้ถือหุ้น (Shareholders agreement) ที่มีผลกระทบต่ออย่างน้อยสำคัญต่อบริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายอื่นหรือไม่ (Penalty)	

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1	บริษัทให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นในการออกเสียงลงคะแนนในแบบหนึ่งหุ้นต่อหนึ่งเสียงใช้หรือไม่	หุ้นประเภทเดียวกัน ควรมีสิทธิออกเสียงที่เท่าเทียมกันเท่ากับหนึ่งหุ้นต่อหนึ่งเสียง
2	ในกรณีที่บริษัทมีหุ้นมากกว่าหนึ่งประเภท (One class of Share) บริษัทได้เปิดเผยถึงสิทธิในการออกเสียง ของหุ้นแต่ละประเภทหรือไม่	ในกรณีที่บริษัทมีหุ้นมากกว่าหนึ่งประเภท (One class of Share) บริษัทควรเปิดเผยถึงสิทธิในการออกเสียง ของหุ้นแต่ละประเภท

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
3	บริษัทที่มีกระบวนการ/ช่องทางให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยมีส่วนในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีกระบวนการที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถมีส่วนร่วมในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ เช่น จัดให้มีช่องทางสำหรับผู้ถือหุ้นในการเสนอชื่อกรรมการก่อนการประชุมสามัญประจำปี หรือ มีกระบวนการที่ทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถเลือกตั้งกรรมการที่เป็นอิสระเพื่อดูแลผลประโยชน์แทนตนได้
4	บริษัทมีนโยบายป้องกันการใช้ข้อมูล ภายในของบริษัท และได้เผยแพร่ให้พนักงานผู้บริหาร และกรรมการบริษัททราบหรือไม่	บริษัทควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลภายใน และมีมาตรการที่จะสร้างความมั่นใจว่านโยบายดังกล่าวเป็นที่รับทราบและปฏิบัติตาม
5	ในกรณีที่มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันที่เข้าข่ายจะต้องเปิดเผยข้อมูลหรือขออนุมัติจากผู้ถือหุ้นตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ ก่อนการทำรายการ บริษัทได้มีการเปิดเผยรายละเอียดและเหตุผลของการทำรายการให้ผู้ถือหุ้นทราบ ก่อนที่จะทำรายการหรือไม่อย่างไร	ในกรณีที่มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อและความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง นโยบายการกำหนดราคาและมูลค่าของรายการรวมทั้งความเห็นขอคณะกรรมการเกี่ยวกับรายการดังกล่าวให้ผู้ถือหุ้นทราบอย่างชัดเจน
6	บริษัทได้เปิดเผยว่า รายการระหว่างกันได้กระทำอย่างยุติธรรม ตามราคาตลาดและเป็นไปตามปกติธุรกิจการค้า (Fair and at arms' length) หรือไม่	ควรเปิดเผยในรายงานประจำปีว่า รายการระหว่างกันได้กระทำอย่างยุติธรรม ตามราคาตลาดและเป็นไปตามปกติธุรกิจการค้า (Fair and at arms' length)
7	บริษัทมีโครงสร้างแบบกลุ่มธุรกิจที่มีการทำรายการระหว่างกันในลักษณะที่อาจมีความขัดแย้งของผลประโยชน์อย่างน้อยเพียงใด	พิจารณาจากโครงสร้างการถือหุ้นและระดับของการทำรายการระหว่างกันภายในกลุ่มธุรกิจว่ามีอย่างน้อยเพียงใดโดยพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายของบริษัทว่ามาจากการทำธุรกิจในกลุ่มอย่างน้อยเพียงใด โดยเทียบกับรายได้รวมและรายจ่ายรวม ทั้งนี้จะพิจารณาระดับของการทำรายการ ไม่ว่าจะเป็ นรายได้หรือรายจ่าย ซึ่งต้องน้อยกว่าร้อยละ 25 ทั้งนี้ ยกเว้นกรณีที่เป็นการทำรายการตามปกติธุรกิจและกรณีที่เป็นการทำธุรกรรมกับบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมที่ไม่มีผู้เกี่ยวข้อง ที่ถือหุ้นเกิน 10%
8	บริษัทได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองโดยการส่งแบบการมอบฉันทะไปพร้อมหนังสือนัดประชุมหรือไม่	บริษัทควรจะอำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นด้วยตนเอง โดยการส่งหนังสือมอบฉันทะ โดยเฉพาะแบบ ข. ไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
9	ในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น ได้มีการระบุถึงเอกสาร/หลักฐานที่ใช้ในการมอบฉันทะไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	บริษัทควรระบุถึงเอกสาร/หลักฐานรวมทั้งคำแนะนำขั้นตอนในการมอบฉันทะให้ผู้ถือหุ้นทราบในหนังสือนัดประชุม เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถจัดเตรียมได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหาในการเข้าร่วมประชุม
10	บริษัทมีการกำหนดเงื่อนไขซึ่งทำให้ยากต่อการมอบฉันทะของผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทไม่ควรกำหนดกฎเกณฑ์โดยจงใจให้เกิดความยุ่งยากโดยไม่จำเป็นแก่ผู้ถือหุ้นในการมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุมแทน เช่น การกำหนดให้ต้องมีการรับรองเอกสารโดยหน่วยงานทางการ ฯลฯ
11	บริษัทจัดส่งหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นล่วงหน้า(ทางไปรษณีย์)ก่อนการประชุมเป็นเวลากี่วัน	บริษัทควรจัดส่งหนังสือนัดประชุมให้ผู้ถือหุ้นล่วงหน้าอย่างน้อย 21 วันก่อนวันประชุม
12	บริษัทได้นำเสนอหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นฉบับสมบูรณ์บนเว็บไซต์ของบริษัทล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วันหรือไม่	บริษัทควรใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการประกาศให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงรายละเอียดของหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นฉบับสมบูรณ์ซึ่งควรจะนำเสนอไว้บนเว็บไซต์บริษัทล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วันก่อนวันประชุม
13	บริษัทได้กำหนดวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการโดยการลงคะแนนเสียงแบบสะสม(Cumulative Voting)หรือไม่ (Bonus)	การลงคะแนนเสียงแบบสะสมเป็นวิธีการลงคะแนนเสียงที่ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถเลือกที่จะลงคะแนนเสียงทั้งหมดที่ตนมีอยู่ให้กับกรรมการคนใดคนหนึ่งที่ต้องการเลือกเป็นกรรมการหรือจะแบ่งคะแนนเพื่อเลือกตั้งกรรมการหลายคนก็ได้ จึงถือเป็นวิธีการที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถมีสิทธิมีเสียงในการเลือกตั้งผู้ที่ต้องการให้เป็นกรรมการได้อย่างแท้จริงดังนั้นหากบริษัทมีการใช้วิธีลงคะแนนเสียงแบบสะสมในการเลือกตั้งกรรมการก็ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้น
14	บริษัทมีการส่งหนังสือนัดประชุมและเอกสารประกอบการประชุมเป็นภาษาอังกฤษให้กับผู้ถือหุ้นต่างชาติหรือไม่ (Bonus)	ผู้ถือหุ้นทุกรายควรมีสิทธิเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิของตนในฐานะผู้ถือหุ้น ดังนั้น บริษัทควรอำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือหุ้นโดยการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุมเป็นภาษาอังกฤษเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นต่างชาติ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
15	บริษัทมีรายการที่เป็นการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัทที่ไม่ใช่บริษัทย่อยของบริษัทหรือไม่อย่างไร (Penalty)	บริษัทไม่ควรมีรายการระหว่างกันในลักษณะที่เป็น การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การให้กู้ยืมเงินการค้าประกันสินเชื่อแก่บริษัทที่ไม่ใช่บริษัทย่อยของตนเอง ยกเว้นในกรณีที่เป็นการให้กู้ยืมหรือค้าประกันเงินกู้ตามสัดส่วนการถือหุ้นที่เป็นไปตาม สัญญาร่วมทุน
16	ในปีที่ผ่านมาเคยเกิดกรณีที่มีการกระทำ/ ผู้บริหารของบริษัทมีการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลภายในหรือไม่ (Penalty)	บริษัทควรป้องกันไม่ให้เกิดกรณีการซื้อขายหุ้นโดยใช้ <u>ข้อมูลภายใน</u> โดยกรรมการและผู้บริหารของบริษัท
17	ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีกรณีฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำรายการระหว่างกันหรือไม่อย่างไร (Penalty)	บริษัทควรระมัดระวังไม่ให้มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันโดยฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ/ก.ล.ด.
18	ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีกรณีฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การซื้อขายหลักทรัพย์หรือไม่ อย่างไร (Penalty)	บริษัทควรระมัดระวังไม่ให้มีการซื้อขายหลักทรัพย์ใน <u>ลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ/ก.ล.ด.</u>
19	บริษัทได้กำหนดนโยบายให้กรรมการและผู้บริหารระดับสูงแจ้งต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการซื้อขายหุ้นอย่างน้อย 1 วันล่วงหน้าก่อนทำการซื้อขายหรือไม่ (Bonus)	

หมวดที่ 3 การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1	บริษัทได้จัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อทางสังคมหรือไม่	บริษัทควรจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อทางสังคม โดยอาจรายงานไว้เป็นส่วนหนึ่งในรายงานประจำปี แต่หากสามารถจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบของ Global Reporting Initiative (GRI) แยกต่างหากหรือจัดทำเป็นรายงานไว้ตามกรอบของ GRI โดยเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปี ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น
2	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย และสุขอนามัย ในสถานที่ทำงาน รวมถึงเปิดเผยสถิติการเกิดอุบัติเหตุหรือ อัตรการหยุดงานหรืออัตราการเจ็บป่วยจากการทำงานหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็น <u>รูปธรรม</u> เกี่ยวกับการดูแลเรื่องความปลอดภัย และ <u>สุขอนามัย</u> และเปิดเผยถึงการปฏิบัติ รวมถึงเปิดเผยสถิติการเกิดอุบัติเหตุหรือ อัตรการหยุดงานหรือ <u>อัตราการเจ็บป่วยจากการทำงานไว้ให้เป็นที่ทราบ</u>

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
3	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่พนักงานหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการดูแลเรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการของพนักงาน และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
4	คณะกรรมการได้จัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานหรือไม่	การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงานเป็นการแสดงถึงการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมของบริษัทในการดูแลพนักงานในระยะยาว
5	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ศักยภาพของพนักงาน และเปิดเผยตัวเลขจำนวนชั่วโมงเฉลี่ยของการฝึกอบรมของพนักงานต่อปีหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคลากรของบริษัท พร้อมทั้งเปิดเผยถึงแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้ และเปิดเผยตัวเลขจำนวนชั่วโมงเฉลี่ยของการฝึกอบรมของพนักงานต่อปีไว้ให้ชัดเจน
6	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายที่จะไม่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายที่จะไม่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
7	คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับลูกค้าไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อลูกค้าไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
8	คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับคู่แข่งไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่แข่งไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
9	คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับคู่ค้า โดยเฉพาะเรื่องการคัดเลือกคู่ค้าไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่ค้า โดยเฉพาะเรื่อง การคัดเลือกคู่ค้าไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
10	คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเจ้าหนี้ โดยเฉพาะเรื่องเงื่อนไขค้ำประกัน การบริหารเงินทุน และกรณีที่เกิดการผิดนัดชำระหนี้ ไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ โดยเฉพาะเรื่องเงื่อนไขค้ำประกัน การบริหารเงินทุน และกรณีที่เกิดการผิดนัดชำระหนี้ ไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
11	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการไม่ล่วงละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือลิขสิทธิ์หรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการไม่ล่วงละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือลิขสิทธิ์
12	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันและห้ามจ่ายสินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต และห้ามจ่ายสินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัท
13	บริษัทมีกระบวนการในการประเมินความเสี่ยงจากการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่	
14	บริษัทได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลและควบคุมดูแลเพื่อป้องกันและติดตามความเสี่ยงจากการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่	
15	15. บริษัทได้กำหนดแนวทางในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่	
16	บริษัทได้จัดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงานเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของบริษัทหรือไม่	
17	คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสังคมไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคมไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
18	คณะกรรมการได้จัดกิจกรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน โดยกำหนดเป็นนโยบายและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
19	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายการดำเนินธุรกิจภายใต้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เช่น การดำเนินการตามมาตรฐาน ISO14000, 14001 หรือมีมาตรการ/วิธีปฏิบัติภายในองค์กรที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
20	คณะกรรมการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นนโยบายและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
21	คณะกรรมการมีการให้ความรู้และฝึกอบรมพนักงานในเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือไม่	คณะกรรมการควรส่งเสริมให้มีการให้ความรู้และฝึกอบรมพนักงานในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป็นนโยบายและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
22	คณะกรรมการได้จัดให้มีช่องทางที่ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มสามารถติดต่อ/ร้องเรียนในเรื่องที่อาจเป็นปัญหากับคณะกรรมการได้โดยตรงไว้หรือไม่	คณะกรรมการควรจะมีช่องทางและขั้นตอนที่ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มสามารถรายงานหรือร้องเรียนในเรื่องที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อบริษัทแก่คณะกรรมการ โดยอาจมอบหมายให้กรรมการอิสระหรือคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้รับรายงานหรือเรื่องร้องเรียนเหล่านั้น และทำการสอบสวนและรายงานต่อคณะกรรมการ
23	บริษัทได้จัดให้มีกระบวนการในการจัดการกับเรื่องพนักงานร้องเรียนว่าอาจเป็นการกระทำผิดหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีกระบวนการในการจัดการกับเรื่องพนักงานร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้อาจเป็นการกระทำผิด
24	บริษัทได้กำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปกป้องพนักงานหรือผู้แจ้งเบาะแสในการกระทำผิดหรือไม่	บริษัทควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปกป้องพนักงานหรือผู้แจ้งเบาะแสในการกระทำผิด
25	บริษัทได้จัดให้มีช่องทางสำหรับผู้มีส่วนได้เสียในการแจ้งหรือร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ พร้อมให้ข้อมูลในการติดต่ออย่างชัดเจนหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีช่องทางสำหรับผู้มีส่วนได้เสียในการแจ้งหรือร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ พร้อมให้ข้อมูลในการติดต่ออย่างชัดเจน
26	บริษัทมีนโยบายค่าตอบแทนพนักงานที่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาวหรือไม่	บริษัทควรกำหนดนโยบายค่าตอบแทนพนักงานที่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้น เช่น ความสามารถในการทำกำไรในแต่ละปี เป็นต้น และในระยะยาว เช่น การวัดผลการปฏิบัติงานตาม Balanced Scorecard เป็นต้น
27	มีกรณีที่บริษัทฝ่าฝืนกฎหมายด้านแรงงาน การจ้างงาน ผู้บริโภค การแข่งขันทางการค้า สิ่งแวดล้อมหรือไม่ (Penalty)	
28	บริษัทถูกดำเนินการโดยหน่วยงานกำกับดูแลเนื่องจากไม่ได้ประกาศข้อมูลจากเหตุการณ์สำคัญภายในระยะเวลาที่ทางการกำหนด (Penalty)	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
29	บริษัทได้จัดทำรายงานแบบบูรณาการ (Integrated Report) หรือไม่ (Bonus)	

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
	บริษัทมีการเปิดเผยโครงสร้างผู้ถือหุ้นอย่างไร โปร่งใสหรือไม่อย่างไร	ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนควรมีสิทธิที่จะทราบถึงโครงสร้างการเป็นเจ้าของของกิจการที่ตนเองเข้าไปลงทุน และสิทธิของตนเองโดยเปรียบเทียบกับผู้ถือหุ้นอื่น ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนโปร่งใส โดยในกรณีที่มีโครงสร้างของกลุ่มบริษัท ควรมีการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะที่จะแสดงให้เห็นถึงผู้มีอำนาจควบคุมที่แท้จริงของบริษัท
1	มีการแจกแจงโครงสร้างผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยโครงสร้างผู้ถือหุ้นโดยแจกแจงโครงสร้างที่แสดงถึงผู้ถือหุ้นรายใหญ่และสัดส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยไว้อย่างครบถ้วนชัดเจน
2	โครงสร้างผู้ถือหุ้นที่เปิดเผยแสดงให้เห็นถึงผู้ถือหุ้นที่แท้จริงของบริษัทได้อย่างชัดเจนหรือไม่	โครงสร้างผู้ถือหุ้นที่เปิดเผย ควรเป็นข้อมูลล่าสุดที่แสดงให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถทราบถึงผู้ถือหุ้นที่แท้จริง (Beneficial Owner) ของบริษัทได้อย่างชัดเจน ซึ่ง <u>ไม่ควร</u> มี Nominee ถือหุ้นอยู่เลย <u>หรือมี Nominee ถือหุ้นอยู่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5%</u>
3	มีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นของกรรมการทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้หรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยการถือหุ้นของกรรมการทั้ง <u>ทางตรง</u> คือ การถือหุ้นของกรรมการ และ <u>ทางอ้อม</u> เช่น การถือหุ้นของกลุ่มสมรสของกรรมการ ไว้ในรายงานประจำปี
4	มีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นของผู้บริหารทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้หรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยการถือหุ้นของผู้บริหารทั้ง <u>ทางตรง</u> คือ การถือหุ้นของผู้บริหาร และ <u>ทางอ้อม</u> เช่น การถือหุ้นของกลุ่มสมรสของผู้บริหาร ไว้ในรายงานประจำปี
	พิจารณาคุณภาพของรายงานประจำปีในหัวข้อต่อไปนี้ (หมวดที่ 4 ข้อ 25 – 21)	ข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานประจำปีของบริษัทควรมีความครบถ้วน ชัดเจน และเป็นข้อมูลที่ เป็นประโยชน์สำหรับผู้ถือหุ้นในการพิจารณาตัดสินใจ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
5	บริษัทได้เปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีว่า ได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัตินั้นเป็นเพราะเหตุผล	บริษัทควรเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีว่า ได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือไม่ อย่างไร <u>ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัตินั้นเป็นเพราะเหตุผล</u>
6	วัตถุประสงค์/เป้าหมายระยะยาวของบริษัท (Corporate Objective/Long Term Goal)	
7	ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน	ควรเป็นการอธิบายเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ รวมทั้งปัจจัยที่เป็นสาเหตุหรือมีผลต่อฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของบริษัท
8	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบริษัทที่ไม่ใช่การเงิน เช่น ส่วนแบ่งทางการตลาด ระดับความพึงพอใจของลูกค้า เป็นต้น	
9	ลักษณะการประกอบธุรกิจและภาวะการแข่งขัน	ควรเปิดเผยข้อมูลในลักษณะที่จะทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจถึงธุรกิจของบริษัทได้อย่างชัดเจน และมีการวิเคราะห์ภาวะอุตสาหกรรมและการแข่งขันในธุรกิจที่บริษัทดำเนินการอยู่ รวมทั้ง <u>สถานภาพและศักยภาพในการแข่งขันของบริษัท</u>
10	โครงสร้างกลุ่มธุรกิจ (ถ้ามี)	ควรเปิดเผยข้อมูลโครงสร้างกลุ่มธุรกิจ โดยระบุถึง <u>สัดส่วนของการถือหุ้นอย่างชัดเจน</u>
11	ความเสี่ยงหลัก (Key Risks) ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท	แสดงถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงหลักของ <u>การดำเนินธุรกิจของบริษัท</u> โดยกล่าวถึงลักษณะความเสี่ยง สาเหตุและผลกระทบ รวมทั้งแนวทางในการป้องกันหรือลดความเสี่ยง
12	นโยบายการจ่ายเงินปันผล	
13	นโยบายการแจ้งเบาะแสการกระทำผิด (Whistle Blowing)	
14	ประวัติของคณะกรรมการ	ระบุ 1. ชื่อ-สกุล 2. อายุ 3. ตำแหน่ง 4. ประวัติการศึกษา 5. ประสบการณ์ 6. สัดส่วนการถือหุ้น 7. การดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่น โดยต้องแยกเป็นหัวข้อของบริษัทจดทะเบียน และบริษัทอื่น ๆ ivo อย่างชัดเจน 8. วัน เดือน ปีที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ
15	การระบุว่ากรรมการรายใดเป็นกรรมการอิสระ	ในรายชื่อกรรมการควรระบุให้ชัดเจนว่ากรรมการรายใดเป็นกรรมการอิสระของบริษัท

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
16	การเปิดเผยหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนกรรมการ	ควรเปิดเผยหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนกรรมการ โดยแจกแจงรายละเอียดประเภทของค่าตอบแทน ที่กรรมการแต่ละตำแหน่งได้รับและจำนวนเงินที่ได้รับ
17	นโยบายและหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารระดับสูง	ควรเปิดเผยนโยบายและรูปแบบของค่าตอบแทน ที่ให้กับผู้บริหารระดับสูงอย่างชัดเจน
18	การเปิดเผยค่าตอบแทนกรรมการเป็นรายบุคคล	บริษัทควรจะเปิดเผยจำนวนเงินและประเภทของค่าตอบแทนที่กรรมการแต่ละคนได้รับเป็นรายบุคคล
19	การเปิดเผยข้อมูลจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ	
20	การเปิดเผยข้อมูลการเข้าร่วมประชุมของกรรมการ แต่ละคน	ในการเปิดเผยรายชื่อกรรมการควรระบุจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละคนเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ และอนุกรรมการชุดต่างๆในปีที่ผ่านมา
21	การเปิดเผยข้อมูลการเข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมของกรรมการแต่ละคนในปีที่ผ่านมา	
22	บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการทำรายการระหว่างกัน ใ่ว่างครบถ้วนหรือไม่	กรณีที่มีการทำรายการระหว่างกัน ควรเปิดเผยรายละเอียดโดยระบุชื่อของบุคคลที่มีการทำรายการระหว่างกัน ความสัมพันธ์ ลักษณะของรายการ เงื่อนไข/นโยบายราคา และมูลค่าของรายการ
23	บริษัทมีการกำหนดนโยบายให้กรรมการต้องเปิดเผย/รายงานการซื้อขายหุ้น/ถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทให้ทราบทุกครั้ง	บริษัทควรกำหนดเป็นนโยบายให้กรรมการของ <u>บริษัทต้องรายงานการซื้อขายหุ้น/ถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทให้ที่ประชุมคณะกรรมการทราบ</u>
24	บริษัทเปิดเผยการเปลี่ยนแปลงการถือครองหุ้นบริษัทของกรรมการและผู้บริหารระดับสูง โดยแสดงจำนวนหุ้นที่ถือ ณ ต้นปี สิ้นปี และ <u>ที่มีการซื้อขายระหว่างปี ใ่วในรายงานประจำปี</u> หรือไม่	
25	บริษัทมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรายงาน การมีส่วนได้เสียของกรรมการหรือไม่	บริษัทควรกำหนดเป็นนโยบายให้กรรมการต้อง <u>รายงานการมีส่วนได้เสีย</u>
26	บริษัทกำหนดและเปิดเผยไว้ถึงนโยบายที่ว่า การทำรายการระหว่างกันที่สำคัญต้องได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
27	บริษัทได้ว่าจ้างผู้สอบบัญชีที่มีความเป็นอิสระและมีความน่าเชื่อถือหรือไม่	บริษัทควรวางจ้างผู้สอบบัญชีที่มีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติที่ได้รับการยอมรับเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท โดยผู้สอบบัญชีดังกล่าวต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต.
28	บริษัทเปิดเผยค่าสอบบัญชีที่จ่ายให้กับผู้สอบบัญชี หรือบริษัทสอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปีหรือไม่	
29	บริษัทเปิดเผยค่าบริการอื่นๆ ที่จ่ายให้กับผู้สอบบัญชีหรือบริษัทสอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปีหรือไม่	
30	งบการเงินของบริษัทได้รับการรับรองโดยมีเงื่อนไขจากผู้สอบบัญชีหรือไม่	การถูกรับรองงบการเงินโดยมีเงื่อนไข จะทำให้เกิดความไม่มั่นใจในความโปร่งใสของบริษัท ดังนั้น งบการเงินของบริษัทควรได้รับการรับรองโดยไม่มีเงื่อนไขจากผู้สอบบัญชีของบริษัท
31	บริษัทได้เผยแพร่รายงานประจำปีภายใน 120 วัน นับตั้งแต่สิ้นสุดรอบปีบัญชีหรือไม่	
	บริษัทได้จัดให้มีการสื่อสารข้อมูลของบริษัทผ่านช่องทางที่หลากหลายดังต่อไปนี้หรือไม่	เพื่อให้ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนสามารถเข้าถึงข้อมูลของบริษัทได้อย่างสะดวก ทัดถึง และเท่าเทียมกัน บริษัทควรจัดให้มีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลไว้หลายๆ ช่องทาง
32	รายงานประจำปี	
33	รายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาส	
34	เว็บไซต์ของบริษัท	
35	การพบปะกับนักวิเคราะห์	
36	การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน/การจัดทำจดหมายข่าว ที่นำเสนอถึงฐานะทางการเงิน	
37	ในปีที่ผ่านมาบริษัทมีประวัติการส่งรายงานทางการเงินทั้งรายไตรมาส และรายปีล่าช้าหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
	บริษัทมีเว็บไซต์ที่นำเสนอข้อมูลที่ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับบริษัทในเรื่องเหล่านี้หรือไม่	การเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตถือเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำ และสามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบัน บริษัทจึงควรใช้เว็บไซต์ของบริษัทเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลกับผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุน นอกเหนือจากการใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาด
38	ลักษณะการดำเนินธุรกิจของบริษัท	
39	งบการเงินของบริษัท	ควรเปิดเผยทั้งงบการเงินในปีปัจจุบัน และย้อนหลังมากกว่า 1 ปี
40	เอกสารข่าว (Press Release) ของบริษัท	
41	โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัท	
42	โครงสร้างองค์กร	
43	โครงสร้างกลุ่มธุรกิจ (ถ้ามี)	ควรเปิดเผยข้อมูลโครงสร้างกลุ่มธุรกิจบนเว็บไซต์ของบริษัท โดยระบุถึงสัดส่วนของการถือหุ้นอย่างชัดเจน
44	ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและผู้บริหาร	
45	ข้อมูลด้านนักลงทุนสัมพันธ์	
46	ข้อบังคับบริษัท	
47	รายงานประจำปีที่สามารถดาวน์โหลดได้	
48	หนังสือนัดประชุมที่สามารถดาวน์โหลดได้	
49	รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นที่สามารถดาวน์โหลดได้	
50	จัดทำเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	
51	บริษัทมีการจัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์หรือระบอบุคคลและช่องทางที่นักลงทุนสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทได้โดยสะดวกหรือไม่	บริษัทควรจัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์หรือมอบหมายให้มีบุคคลที่ทำหน้าที่นักลงทุนสัมพันธ์ โดยเฉพาะ ที่ผู้ลงทุนสามารถติดต่อได้โดยสะดวก โดยแจ้งให้ทราบถึงช่องทางที่จะติดต่อไว้ในช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลของบริษัท เช่น รายงานประจำปี เว็บไซต์บริษัท ฯลฯ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
52	ในปีที่ผ่านมาบริษัทมีประวัติการถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินโดยสำนักงาน ก.ล.ต.หรือไม่อย่างไร (Penalty)	
53	บริษัทได้เปิดเผยรายละเอียดค่าตอบแทนของ CEO หรือไม่ (Bonus)	

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1	คณะกรรมการมีการจัดทำนโยบายกำกับดูแลกิจการเป็นของตนเองหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรจัดทำมีนโยบายกำกับดูแลกิจการซึ่งแสดงถึงแนวทางในการกำกับดูแลกิจการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท โดย <u>คณะกรรมการเป็นผู้ริเริ่ม มีส่วนร่วมในการจัดทำและอนุมัตินโยบายดังกล่าว</u>
2	คณะกรรมการบริษัทได้จัดทำมีนโยบายจริยธรรมธุรกิจและ/หรือคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานของบริษัท และเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีหรือเว็บไซต์ของบริษัท หรือไม่	คณะกรรมการควรจัดทำนโยบายด้านจริยธรรมธุรกิจและคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน
3	บริษัทได้กำหนดให้กรรมการ ผู้บริหาร พนักงานปฏิบัติตามจริยธรรมธุรกิจและ/หรือคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัทหรือไม่	
4	บริษัทได้กำหนดและเปิดเผยแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามจริยธรรมธุรกิจและ/หรือคู่มือจรรยาบรรณ รวมถึงติดตามการปฏิบัติตามดังกล่าวหรือไม่	
5	คณะกรรมการมีการกำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจของบริษัทไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของบริษัทเพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานมีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกัน
6	คณะกรรมการได้พิจารณาทบทวนและอนุมัติวิสัยทัศน์ ภารกิจ หรือกลยุทธ์ของบริษัทในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาหรือไม่	
7	คณะกรรมการได้ติดตามดูแลให้มีการนำกลยุทธ์ของบริษัทไปปฏิบัติหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
8	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่กรรมการแต่ละคนจะดำรงตำแหน่งกรรมการได้ไม่เกิน 5 แห่ง ไว้ในนโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัทหรือไม่	การดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทในจำนวนที่มากเกินไป อาจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทควรพิจารณากำหนดจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่กรรมการแต่ละคน จะไปดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 แห่ง โดยไม่มีข้อยกเว้น หรือหากสามารถกำหนดได้ไม่เกิน 3 แห่งได้ ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น
9	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่กรรมการแต่ละคนจะดำรงตำแหน่งกรรมการได้ไม่เกิน 3 แห่ง ไว้ในนโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัทหรือไม่ (Bonus)	
10	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายในการไปดำรงตำแหน่งกรรมการที่บริษัทอื่นของกรรมการผู้จัดการหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายในการไปดำรงตำแหน่งกรรมการที่บริษัทอื่นของกรรมการผู้จัดการ
11	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนปี ในการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระไว้ไม่เกิน 9 ปี ไว้หรือไม่	คณะกรรมการควรระบุวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระไว้อย่างชัดเจนในนโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยควรกำหนดไม่เกิน 9 ปี โดย
12	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนปี ในการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระไว้ไม่เกิน 6 ปี ไว้หรือไม่ (Bonus)	ไม่มีข้อยกเว้น หรือหากสามารถกำหนดได้ไม่เกิน 6 ปี โดยไม่มีข้อยกเว้น ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น
13	มีกรรมการอิสระในคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการมาเกิน 9 ปีหรือไม่ (Penalty)	
14	บริษัทละเลยต่อการเปิดเผยว่า กรรมการคนใดเป็นกรรมการอิสระหรือไม่ (Penalty)	
15	กรรมการหรือผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเคยเป็นพนักงานหรือหุ้นส่วนของบริษัทสอบบัญชีภายนอก ที่บริษัทใช้บริการอยู่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาหรือไม่ (Penalty)	
16	ในคณะกรรมการของบริษัท มีกรรมการอิสระที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในบริษัทจดทะเบียนมากกว่า 5 แห่งหรือไม่	
17	ในคณะกรรมการของบริษัท มีกรรมการที่เป็นผู้บริหารที่ไปดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่นที่อยู่นอกกลุ่มธุรกิจมากกว่า 2 แห่งหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
18	ในคณะกรรมการของบริษัท มีกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารอย่างน้อย 1คน ที่มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทหรือไม่	
19	ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีประวัติการกระทำผิดกฎระเบียบของ ก.ล.ต./ตลาดหลักทรัพย์ฯหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ดังนั้นคณะกรรมการควรดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทไม่มีการกระทำใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางการ
20	บริษัทได้จัดให้มีหน่วยงานกำกับกรปฏิบัติงานหรือไม่(Compliance Unit) (Bonus)	
21	คณะกรรมการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นเป็นหน่วยงานหนึ่งในบริษัทหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรดูแลให้มีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อทำหน้าที่ในบริษัท ทั้งนี้ถ้ามีการจ้างหน่วยงานจากภายนอก ควรระบุรายชื่อบุคคลภายในบริษัทที่ทำการดูแลด้วย
22	ในกรณีที่มีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในหน่วยงานนี้มีสายการรายงานไปยังคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทหรือไม่อย่างไร	เพื่อให้คณะกรรมการสามารถติดตามการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทควรจัดให้หน่วยงานตรวจสอบภายในมีสายการรายงานไปยังคณะกรรมการตรวจสอบด้วย
23	บริษัทได้เปิดเผยชื่อของหัวหน้าของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Head of Internal Audit) หากเป็นการว่าจ้างภายนอก ได้ระบุว่าใช้บริษัทสอบบัญชีใดหรือไม่	
	การประเมินคุณภาพรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการตรวจสอบควรรายงานการปฏิบัติหน้าที่ ที่สำคัญของตนเองว่าได้มีการปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง และมีผลการปฏิบัติหรือความเห็นต่อเรื่องที่ได้เข้าไปดูแลอย่างไร
24	การเปิดเผยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบในรอบปีนั้น	
25	การประเมินและสอบทานระบบการควบคุมภายใน	
26	การทำรายการระหว่างกัน	
27	การพิจารณาเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชี	
28	การสอบทานรายงานทางการเงิน	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
29	การดูแลด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และนโยบาย	
30	ข้อสรุป/ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบต่อการดำเนินการในด้านต่าง ๆ โดยรวม	
31	คณะกรรมการได้กำหนดและเปิดเผยถึงนโยบายความหลากหลายในโครงสร้างของคณะกรรมการ (Board Diversity) หรือไม่ เช่น ทางด้านทักษะวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เพศ เป็นต้น	
32	คณะกรรมการได้เปิดเผยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกรรมการใหม่หรือไม่	
33	คณะกรรมการได้เปิดเผยกระบวนการในการแต่งตั้งกรรมการใหม่หรือไม่	
34	ในการสรรหากรรมการ ได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการ ที่ต้องการสรรหา ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัทหรือไม่ (Bonus)	ในการสรรหากรรมการ คณะกรรมการควรจัดทำ Board Skill Matrix เพื่อกำหนดคุณสมบัติของกรรมการที่ต้องการสรรหา โดยพิจารณาจากกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท
35	คณะกรรมการได้ใช้บริษัทที่ปรึกษา (Professional Search Firm) หรือฐานข้อมูลกรรมการ (Director Pool) ในการสรรหากรรมการใหม่หรือไม่ (Bonus)	
36	คณะกรรมการได้จัดให้มีการปฐมนิเทศกรรมการใหม่หรือไม่อย่างไร	บริษัทควรจัดเตรียมข้อมูลและการบรรยายเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับกรรมการที่เข้ารับตำแหน่งในบริษัทเป็นครั้งแรก
37	คณะกรรมการมีนโยบายส่งเสริมให้กรรมการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่	
38	กรรมการของบริษัทได้เข้าร่วมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการหรือไม่อย่างไร	บริษัทควรสนับสนุนให้กรรมการเข้าร่วมในการฝึกอบรมที่จัดขึ้นสำหรับกรรมการให้มากที่สุด (มากกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด) และเปิดเผยข้อมูลไว้ในรายงานประจำปี
39	คณะกรรมการสนับสนุนกรรมการให้เข้าอบรมหลักสูตรหรือเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาที่เป็น การเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องหรือไม่	คณะกรรมการควรสนับสนุนให้กรรมการอย่างน้อย 1 คนเข้าอบรมหลักสูตรหรือเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาที่เป็น การเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่าน มา และเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
40	ในปีที่ผ่านมาคณะกรรมการได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการรวมทั้งครั้ง	เพื่อสร้างความมั่นใจว่าคณะกรรมการสามารถติดตามดูแลการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ <u>ควรมีการประชุมคณะกรรมการมากกว่า 6 ครั้งต่อปี</u>
41	ในปีที่ผ่านมากรรมการของบริษัทเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเพียงใด	กรรมการบริษัทมีหน้าที่เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นโดยเฉลี่ยกรรมการแต่ละคนควรเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของการประชุมคณะกรรมการทั้งหมดในรอบปีที่ผ่านมา
42	บริษัทได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับจำนวนองค์ประชุมขั้นต่ำ ณ <u>ขณะที่คณะกรรมการจะลงมติ</u> ในที่ประชุมคณะกรรมการว่า ต้องมีกรรมการอยู่ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดหรือไม่	
43	คณะกรรมการมีการกำหนดตารางการประชุมล่วงหน้าทุกปีหรือไม่	
44	กรรมการทุกคนมีส่วนของการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยร้อยละ 75 ของการประชุมทั้งปีหรือไม่	
45	คณะกรรมการได้รับเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการล่วงหน้าก่อนวันประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 5 วันทำการหรือไม่	
46	ในปีที่ผ่านมากรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารได้มีการประชุมระหว่างกันเองหรือไม่อย่างไร	กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารควรมีโอกาสที่จะประชุมระหว่างกันเองตามความจำเป็นเพื่ออภิปรายปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการที่อยู่ในความสนใจโดยไม่มีฝ่ายจัดการร่วมด้วย
47	คณะกรรมการได้จัดทำนโยบายบริหารความเสี่ยงหรือไม่	คณะกรรมการควรดำเนินการให้มั่นใจว่าบริษัทมีนโยบายบริหารความเสี่ยง (Risk Management Policy) และมีระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร
48	คณะกรรมการได้จัดให้มีและเปิดเผยถึงระบบควบคุมภายในและระบบบริหารความเสี่ยงหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
49	คณะกรรมการได้พิจารณาระบบควบคุมภายในและระบบบริหารความเสี่ยงของบริษัทและเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีหรือไม่	
50	คณะกรรมการตรวจสอบได้รายงานถึงความคิดเห็นที่มีต่อความเพียงพอของระบบควบคุมภายในและระบบบริหารความเสี่ยงของบริษัทไว้ในรายงานประจำปี (Bonus)	
51	คณะกรรมการได้เปิดเผยถึงแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงหลัก (Key Risk) ของบริษัทหรือไม่	
52	คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความขัดแย้งของผลประโยชน์หรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความขัดแย้งของผลประโยชน์
53	คณะกรรมการมีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการไว้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรจัดให้มีระบบแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการที่ชัดเจน
54	บริษัทได้เปิดเผยถึงเรื่องที่เป็นอำนาจอนุมัติของคณะกรรมการหรือไม่	
55	คณะกรรมการมีการประเมินผลงานประจำปีของทั้งคณะหรือไม่	
56	คณะกรรมการได้เปิดเผยกระบวนการในการประเมินผลงานคณะกรรมการทั้งคณะหรือไม่	
57	คณะกรรมการได้เปิดเผยหลักเกณฑ์การประเมิน ผลงานคณะกรรมการทั้งคณะหรือไม่	
58	คณะกรรมการได้จัดให้มีการประเมินผลงานเป็นรายบุคคลหรือไม่	
59	คณะกรรมการได้เปิดเผยกระบวนการในการประเมินผลงานกรรมการเป็นรายบุคคลหรือไม่	
60	คณะกรรมการได้เปิดเผยหลักเกณฑ์การประเมินผลงานกรรมการเป็นรายบุคคลหรือไม่	
61	คณะกรรมการได้จัดให้มีการประเมินผลงานของคณะกรรมการชุดย่อยทุกชุดหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
62	คณะกรรมการได้จัดให้มีการประเมินผลงานประจำปีของผู้บริหารสูงสุด (CEO) ขององค์กรหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินผลงานผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดค่าตอบแทนของผู้บริหารสูงสุด
63	คณะกรรมการได้ดูแลให้มีการจัดทำแผนสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดขององค์กรหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนสืบทอดตำแหน่ง เพื่อเตรียมพร้อมเมื่อเกิดกรณีที่ผู้บริหารไม่สามารถปฏิบัติได้
64	คณะกรรมการได้เปิดเผยนโยบายค่าตอบแทนของ CEO ทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงตามผลการปฏิบัติงานของ CEO หรือไม่	
65	คณะกรรมการได้เปิดเผยโครงสร้างค่าตอบแทนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารหรือไม่	
66	ผู้ถือหุ้น/คณะกรรมการได้อนุมัติค่าตอบแทนของกรรมการบริหาร/ผู้บริหารระดับสูงหรือไม่	
67	คณะกรรมการมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทหรือไม่	บริษัทควรมีเลขานุการบริษัทซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่คณะกรรมการจะต้องทราบ และดูแลกิจกรรมของคณะกรรมการ รวมทั้งประสานงานให้มีการปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ ทั้งนี้ควรมีการเปิดเผยข้อมูลและบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทด้วย
68	เลขานุการบริษัทจบการศึกษาด้านกฎหมายหรือบัญชีหรือได้ผ่านการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการบริษัทหรือไม่	
69	ประธานกรรมการของบริษัทเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	คณะกรรมการควรเลือกให้กรรมการอิสระดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ
70	ประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดของบริษัทเป็นคนเดียวกันหรือไม่	ประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดขององค์กรมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน จึงควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
71	คณะกรรมการได้กำหนดและเปิดเผยบทบาทหน้าที่ของประธานกรรมการไว้หรือไม่	
	การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน
72	คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่	
73	มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
74	มีการเปิดเผยประวัติและคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบไว้ให้เป็นที่ทราบหรือไม่	
75	สมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นกรรมการอิสระทั้งหมดหรือไม่	
76	คณะกรรมการตรวจสอบได้ประชุมอย่างน้อยปีละ 4 ครั้งหรือไม่	
77	มีการเปิดเผยสถิติการเข้าประชุมคณะกรรมการตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบแต่ละคนในรายงานประจำปีหรือไม่	
78	คณะกรรมการตรวจสอบมีกรรมการอย่างน้อย 1 คนที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือไม่	
79	คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้ง และเลิกจ้างผู้สอบบัญชีภายนอกหรือไม่	
80	คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้ง โยกย้าย และเลิกจ้างผู้ตรวจสอบภายในหรือไม่	
	การจัดตั้งคณะกรรมการค่าตอบแทน	คณะกรรมการควรจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเพื่อทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และรูปแบบค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูง

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
81	คณะกรรมการมีการ <u>จัดตั้ง</u> คณะกรรมการ ค่าตอบแทนหรือไม่	
82	มีการกำหนด <u>หน้าที่และความรับผิดชอบ</u> ของ คณะกรรมการค่าตอบแทนไว้อย่างชัดเจน หรือไม่	
83	คณะกรรมการค่าตอบแทนประกอบด้วย <u>กรรมการอิสระเป็นส่วนใหญ่</u> (มากกว่า 50%) หรือไม่	
84	<u>ประธาน</u> คณะกรรมการค่าตอบแทนเป็น กรรมการอิสระหรือไม่	
85	คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้จัด ประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งหรือไม่	
86	มีการเปิดเผย <u>สถิติการเข้าประชุม</u> คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนของ <u>กรรมการกำหนดค่าตอบแทนแต่ละคน</u> ใน รายงานประจำปีหรือไม่	
	การจัดตั้งคณะกรรมการสรรหา	คณะกรรมการควรจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อ ทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และรูปแบบการสรรหา กรรมการและผู้บริหารระดับสูง
87	บริษัทมีการ <u>จัดตั้ง</u> คณะกรรมการสรรหา หรือไม่	
88	มีการกำหนด <u>หน้าที่และความรับผิดชอบ</u> ของ คณะกรรมการสรรหาไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
89	คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย <u>กรรมการ</u> <u>อิสระทั้งหมดหรือไม่</u> (Bonus)	คณะกรรมการสรรหาควรประกอบด้วยกรรมการ อิสระมากกว่าร้อยละ 50 แต่หากประกอบด้วย กรรมการอิสระทั้งหมด ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น
90	คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย <u>กรรมการ</u> <u>อิสระเป็นส่วนใหญ่</u> (มากกว่า 50%) หรือไม่	
91	<u>ประธาน</u> กรรมการสรรหาเป็นกรรมการอิสระ หรือไม่	
92	คณะกรรมการสรรหาได้จัดประชุมอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้งหรือไม่	

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
93	มีการเปิดเผยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการสรรหาและการเข้าร่วมประชุมของกรรมการสรรหาหรือไม่	
94	คณะกรรมการมีการจัดตั้ง CG Committee (เฉพาะระดับกรรมการ) หรือไม่	
95	คณะกรรมการมีการจัดตั้ง Risk Management Committee หรือไม่	
96	คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการจำนวน 5-12 คน หรือไม่	
97	คณะกรรมการมีกรรมการอิสระที่เป็นผู้หญิงอย่างน้อย 1 คนหรือไม่ (Bonus)	
98	คณะกรรมการบริษัทมีกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร เป็นจำนวนเท่าไร	คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมากกว่า 66%
99	คณะกรรมการบริษัทมีกรรมการที่เป็นกรรมการอิสระเป็นจำนวนเท่าไร	คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระมากกว่า 50%
100	บริษัทมีการกำหนดนิยามความเป็นอิสระของกรรมการและเปิดเผยไว้ให้เป็นที่ทราบหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนิยามความเป็นอิสระที่จะใช้เป็นคุณสมบัติของกรรมการอิสระไว้ให้ชัดเจน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดโดย ก.ล.ต. เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำและกำหนดเพิ่มเติมให้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของบริษัท
101	กรรมการอิสระมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทหรือไม่	
102	คณะกรรมการมีการจัดทำรายงานความรับผิดชอบ ของคณะกรรมการต่อรายงานทางการเงินเสนอไว้ในรายงานประจำปีหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดทำมีรายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อรายงานทางการเงินแสดงควบคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปี
103	บริษัทจัดให้มีโครงการให้สิทธิแก่ผู้บริหารในการซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท โดยมี 1. ระยะเวลาในการใช้สิทธิมากกว่า 3 ปี 2. กำหนดราคาการใช้สิทธิที่สูงกว่าราคาตลาด ช่วงเวลาที่มีการจัดสรรสิทธิ และ 3. ไม่มีการกระจุกตัวเกิน 5 % (Bonus/Penalty)	คณะกรรมการควรจัดให้มีค่าตอบแทนที่จะจูงใจผู้บริหารในระยะยาว (Long-term incentive) ที่มีความสอดคล้องกับผลงานของบริษัทและผลประโยชน์ที่สร้างให้กับผู้ถือหุ้น

ข้อ	หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
104	บริษัทได้เข้าร่วมเป็นแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริตหรือไม่ (Bonus)	
105	คณะกรรมการชุดย่อยทุกชุด (เฉพาะระดับกรรมการ) ได้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี (Bonus)	
106	ในรอบปีที่ผ่านมา มีกรณีการกระทำผิดด้านการทุจริต (Fraud) หรือกระทำผิดจริยธรรมหรือไม่ (Penalty)	
107	มีกรณีที่กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารลาออกอันเนื่องมาจากระเด็นเรื่องการค้ากับคู่แข่งกิจการของบริษัทหรือไม่ (Penalty)	
108	มีกรณีเกี่ยวกับชื่อเสียงในทางลบของบริษัทอันเนื่องมาจากความล้มเหลวในการทำหน้าที่สอดส่องดูแลของคณะกรรมการหรือไม่ (Penalty)	

ประวัติการศึกษา

ชื่อ	นางสาวชญาภา จงย่อกกลาง
วันเดือนปีเกิด	15 พฤศจิกายน 2530
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2552 : บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน บริษัท จาโกต้า บราเดอร์ส เทรดิง จำกัด
ประสบการณ์ทำงาน	2557-ปัจจุบัน: เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน บริษัท จาโกต้า บราเดอร์ส เทรดิง จำกัด 2552-2557: ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีอาวุธโส บริษัท สำนักงาน เอเอ็มซี จำกัด

